

BOODSCHAP

van paus Franciscus voor de Vastentijd 2017

18 oktober 2016

Het Woord is een gave. De ander is een gave

Beminde broeders en zusters,

De Veertigdagentijd is een nieuw begin, een weg die leidt naar een zeker doel: het Pasen van de Verrijzenis, de overwinning van Christus op de dood. En deze tijd richt tot ons altijd een dringende uitnodiging tot bekering: een christen is geroepen naar God terug te keren “van ganser harte” (Joël 2, 12) om zich niet tevreden te stellen met een middelmatig leven, maar te groeien in de vriendschap met de Heer. Jezus is de trouwe vriend die ons nooit in de steek laat, omdat Hij, ook wanneer wij zondigen, geduldig wacht op onze terugkeer naar Hem en Hij met dit wachten zijn wil om te vergeven duidelijk maakt (vgl. Homilie tijdens de mis, 8 januari 2016).

De Veertigdagentijd is het gunstige ogenblik om het leven van de geest te versterken door de heilige middelen die de Kerk ons aanreikt: vasten, gebed en aalmoezen. Aan dit alles ligt Gods Woord ten grondslag en in deze tijd worden we uitgenodigd hiernaar te luisteren en het met grotere volharding te overwegen. Hier zou ik in het bijzonder willen blijven stilstaan bij de parabel van de rijke man en de arme Lazarus (vgl. Luc. 16, 19-31). Laten wij ons inspireren door deze zo betekenisvolle bladzijde, die ons de sleutel aanreikt om te begrijpen hoe wij moeten handelen om het ware geluk en het eeuwige leven te bereiken door ons aan te sporen tot een oprechte bekering.

1. De ander is een gave

De parabel begint met het voorstellen van de hoofdpersonen, maar het is de arme die gedetailleerder wordt beschreven: hij bevindt zich in een hopeloze situatie en heeft niet de kracht zich weer op te richten, hij ligt voor de poort van de rijke en eet de broodkruimels die van zijn tafel vallen, hij heeft wonden over zijn hele lichaam en de honden komen deze likken (vgl. vv. 20-21). Het tafereel is dus somber; het toont een mens beroofd van zijn waardigheid en vernederd.

De scène blijkt nog dramatischer, als men bedenkt dat de arme Lazarus heet: een naam vol beloften, die letterlijk betekent “God helpt”. Daarom is dit personage niet anoniem, het heeft heel nauwkeurige trekken en presenteert zich als een individu met wie men een persoonlijke geschiedenis in verband kan brengen. Terwijl hij voor de rijke als het ware onzichtbaar is, wordt hij voor ons bekend en bijna vertrouwd, hij wordt een gelaat; en als zodanig een gave, een onschatbare rijkdom, een wezen dat door God gewild, bemind, herinnerd wordt, ook als zijn concrete situatie er een is van een mens die als afval wordt beschouwd (vgl. Homilie tijdens de mis. 8 januari 2016).

Lazarus leert ons dat *de ander een gave is*. Een juiste relatie met mensen bestaat erin hun waarde in dankbaarheid te erkennen. Ook de arme aan de poort van de rijke is niet een hinderlijke sta-in-de-weg, maar een oproep om zich te bekeren en van leven te veranderen. De eerste uitnodiging die deze parabel aan ons doet, is de poort van ons hart voor de ander te openen, omdat iedere persoon een gave is, zowel onze buur, als de onbekende arme. De Veertigdagentijd is een gunstige tijd om de poort te openen voor iedere behoeftige en in hem of haar het gelaat van Christus te herkennen. Ieder van ons ontmoet ze op zijn weg. Ieder leven dat ons tegemoet komt, is een gave en verdient onthaal, respect, liefde. Gods Woord helpt ons onze ogen te openen om het leven op te nemen en het lief te hebben, vooral wanneer het zwak is. Maar om dit te kunnen doen is het noodzakelijk ook hetgeen het evangelie ons betreffende de rijke man openbaart serieus te nemen.

2. De zonde verblindt ons

De parabel brengt meedogenloos aan het licht welke tegenstellingen er zijn in het leven van de rijke (vgl. v. 19). Dit personage heeft in tegenstelling tot de arme Lazarus geen naam, hij wordt alleen maar gekwalificeerd als “rijke”. Zijn weelde manifesteert zich in de overdreven weelderige kleding die hij draagt. Purper was immers zeer kostbaar, meer nog dan zilver en goud, en daarom was het voorbehouden aan godheden (vgl. Jer. 10) en koningen (vgl. Re. 8, 26). Byssus was een bijzonder linnen dat aan iemands lichaamshouding een bijna sacraal karakter verleende. Dus de rijkdom van deze man is buitensporig, ook omdat er gewoonlijk iedere dag mee werd gepronkt: “Iedere dag vierde hij uitbundig feest” (v. 19). In hem krijgt men op dramatische wijze een glimp te zien van de verdorvenheid van de zonde, die op drie achtereenvolgende ogenblikken wordt verwezenlijkt: de liefde voor het geld, de ijdelheid en de hoogmoed (vgl. Homilie tijdens de mis, 20 september 2013).

De apostel Paulus zegt dat “geldzucht de wortel van alle kwaad is” (1 Tim. 6, 10). Zij is de hoofdoorzaak van verdorvenheid en een bron van afgunst, twist en argwaan. Geld kan ons zelfs zo gaan overheersen dat het een tirannieke afgod wordt (vgl. apost. exhort. Evangelii gaudium, 55). In plaats van een instrument te zijn dat ons ten dienste staat om het goede te doen en de solidariteit met de anderen te beoefenen, kan het geld ons en heel de wereld onderwerpen aan een egoïstische logica die geen ruimte laat voor liefde en vrede in de weg staat.

De parabel laat ons vervolgens zien dat de hebzucht van de rijke hem ijdel maakt. Zijn persoonlijkheid verwezenlijkt zich in schone schijn, in het aan anderen laten zien van wat hij zich kan veroorloven. Maar de schijn maskeert de innerlijke leegte. Zijn leven zit gevangen in uiterlijkheid, de meest oppervlakkige en vergankelijke dimensie van het bestaan (vgl. *ibid.*, 62).

De laagste trap van dit morele verval is de hoogmoed. De rijke man kleedt zich als was hij een koning, hij wendt de houding van een god voor, daarbij vergetend dat hij eenvoudigweg een sterveling is. Voor een mens die door de liefde voor rijkdom is verdorven, bestaat er niets anders dan het eigen arme ik, en daarom komen de personen die hem omgeven, niet in zijn blikveld. De vrucht van het aan geld gehecht zijn is dus een soort blindheid: de rijke ziet de arme niet die met wonden is overdekt en gebroken in zijn vernedering.

Wanneer men naar dit personage kijkt, begrijpt men, waarom het evangelie zo duidelijk is in de veroordeling van de liefde voor geld: “Niemand kan twee heren dienen: hij zal de een haten en de ander liefhebben, ofwel de een aanhangen en de ander verachten. Gij kunt niet God dienen én de mammon” (Mat. 6, 24).

3. Het Woord is een gave

Het evangelie van de rijke en de arme Lazarus helpt ons om ons goed voor te bereiden op Pasen dat nadert. De liturgie van Aswoensdag nodigt ons ertoe uit een ervaring te beleven gelijk aan die welke de rijke op een zeer dramatische wijze heeft. De priester herhaalt bij het aanbrenge van de as op het hoofd de woorden: “Bedenkt dat gij stof zijt en tot stof zult gij wederkeren”. De rijke en de arme sterven immers beiden en het belangrijkste deel van de parabel speelt zich in het hiernamaals af. De twee personages ontdekken onverwachts dat “wij in deze wereld niets hebben meegebracht en er ook niets uit kunnen meenemen” (1 Tim. 6, 7).

Ook onze blik opent zich voor het hiernamaals, waar de rijke een lange dialoog heeft met Abraham, die hij “vader” noemt (Luc. 16, 24.27) en daarmee laat hij zien dat hij deel uitmaakt van Gods volk. Deze bijzonderheid maakt zijn leven nog tegenstrijdiger, omdat er tot nu toe nog niets was gezegd over zijn relatie met God. Er was in zijn leven inderdaad geen plaats voor God, omdat hijzelf zijn eigen god was.

De rijke man herkent alleen temidden van de folteringen van het hiernamaals Lazarus en hij zou willen dat de arme zijn lijden met een beetje water zou verlichten. De gebaren die van Lazarus worden gevraagd, zijn gelijk aan die de rijke had kunnen maken en die hij nooit heeft gemaakt. Toch legt Abraham hem uit: “Gij hebt tijdens uw leven uw deel van het goede gekregen en op gelijke manier Lazarus het kwade; daarom ondervindt hij nu hier de vertroosting, maar gij wordt gefolterd”(v. 25). In het hiernamaals herstelt zich een zeker evenwicht en worden de kwade dingen van het leven gecompenseerd door het goede.

De parabel gaat verder en vertegenwoordigt zo een boodschap voor alle christenen. De rijke, die nog levende broers heeft, vraagt Abraham immers Lazarus naar hen toe te sturen om hen te waarschuwen; maar Abraham antwoordt: “Zij hebben Mozes en de profeten; laten ze naar hen luisteren” (v. 29). En ten aanzien van de tegenwerping van de rijke voegt hij toe: “Als ze naar Mozes en de profeten niet luisteren, zullen ze zich ook niet laten overreden, als er iemand uit de doden opstaat” (v. 31).

Zo komt het ware probleem van de rijke naar voren: de wortel van zijn kwaad is: niet luisteren naar Gods Woord; dit heeft hem ertoe gebracht God niet meer lief te hebben en dus de naaste te verachten. Gods Woord is een levende kracht die in staat is bekering op te wekken in het hart van de mensen en de persoon opnieuw te richten op God. Zijn hart sluiten voor de gave van God, die spreekt, heeft ten gevolge dat men zijn hart sluit voor de gave van een broeder of een zuster.

Geliefde broeders en zusters, de Veertigdagentijd is de gunstige tijd om zich te vernieuwen in de ontmoeting met Christus die leeft in zijn Woord, de sacramenten en de naaste. De Heer - die in de veertig dagen in de woestijn de listen van de Verleider heeft overwonnen - wijst ons de weg die wij moeten volgen. Moge de Heilige Geest ons geleiden om een ware weg van bekering

af te leggen, om de gave van Gods Woord opnieuw te ontdekken, gereinigd te worden van de zonde die verblindt, en Christus te dienen, die aanwezig is in onze behoeftige broeders en zusters. Ik moedig alle gelovigen aan deze geestelijke vernieuwing ook tot uitdrukking te brengen door deel te nemen aan de vastenacties die veel kerkelijke organisaties in verschillende delen van de wereld bevorderen om de cultuur van de ontmoeting binnen de menselijke familie te doen groeien. Laten wij voor elkaar bidden dat wij, aan de overwinning van Christus deelachtig, onze poorten weten te openen voor de zwakke en de arme. Dan zullen wij ten volle de vreugde van Pasen kunnen beleven en hiervan kunnen getuigen.

Vanuit het Vaticaan, 18 oktober 2016
Feest van de heilige Lucas, evangelist

Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers
Copyright: Libreria Editrice Vaticana/SRKK

BOODSCHAP

**van paus Franciscus voor de 54e Wereldgebedsdag voor roepingen 2017
27 november 2016**

Voor de zending door de Geest voortgestuwd

Beste broeders en zusters,

In de voorbije jaren hebben we nagedacht over twee aspecten van de christelijke roeping: de uitnodiging om ‘van zichzelf los te komen’ om de stem van de Heer te beluisteren, en het belang van de kerkelijke gemeenschap als een bevoorrechte plaats waar Gods roeping geboren wordt, gevoed wordt en tot uitdrukking komt.

Vandaag wil ik ter gelegenheid van de 54ste Wereldgebedsdag voor Roepingen nadenken over de missionaire dimensie van de christelijke roeping. Ieder die zich laat raken door de stem van God en Jezus navolgt, ontdekt spoedig in zichzelf een onstuitbaar verlangen om door evangelisatie en liefdevolle dienstbaarheid de Blijde Boodschap aan zijn broeders en zusters te verkondigen. Alle christenen zijn geroepen om missionarissen van het Evangelie te zijn. De leerling ontvangt het geschenk van Gods liefde niet voor zijn eigen persoonlijke vertroosting. Hij is niet geroepen om zichzelf te verkondigen of om de belangen van een bedrijf te vertegenwoordigen. Hij wordt eenvoudigweg geraakt en veranderd door de vreugde dat hij zich geliefd weet door God en deze ervaring kan hij niet voor zichzelf houden: “De vreugde van het evangelie, die het leven vult van de gemeenschap van de leerlingen, is een missionaire vreugde.” (Evangelii Gaudium, 21).

De missionaire inzet is dus niet iets dat toegevoegd wordt aan het christelijke leven, alsof het om een soort versiering zou gaan maar maakt daarentegen deel uit van de kern van het geloof. De relatie met de Heer sluit in dat men als profeet van zijn Woord en als getuige van zijn liefde gezonden wordt.

Hoewel wij ons broos kunnen weten en ons misschien ontmoedigd voelen, moeten we ons hoofd opheffen naar God en ons niet laten neerdrukken door gevoelens van onvermogen of ons overgeven aan pessimisme. Dat maakt van ons enkel maar passieve toeschouwers van een vermoeiend en routinematig leven. Hier is geen plaats voor angst. God zelf komt onze ‘onreine lippen’

zuiveren om ons zo klaar te maken voor de zending: “...uw zonde is verdwenen, en uw schuld bedekt.’ Daarop hoorde ik de stem van de Heer: ‘Wie zal Ik zenden, wie zal gaan in onze naam?’ Ik antwoordde: ‘Hier ben ik, zend mij’” (Jes. 6, 7-8).

Elke leerling die zich gezonden weet, bemerkt in zijn hart deze stem van God die uitnodigt om naar de mensen te gaan zoals Jezus allen “weldoende en genezende” (cf. Handelingen 10,38). Ik heb er al eerder aan herinnerd dat elke christen dankzij de genade van het doopsel voor zijn broeders en zusters in feite een ‘Christophorus’, een ‘drager van Christus’ is. (cf. Catechese, 30 januari 2016). Dit geldt in het bijzonder voor hen die geroepen zijn tot een leven van toewijding en ook voor de priesters die edelmoedig antwoordden: “Hier ben ik, zend mij”. Met een hernieuwd missionair enthousiasme worden zij geroepen om buiten de heilige ruimten van de tempel te komen om het mogelijk te maken dat de tederheid van God uitstroomt naar de mensen (cf. Homilie van de Chrisma mis, 24 maart 2016). De Kerk heeft zulke priesters nodig: sereen en vol vertrouwen, doordat zij de ware schat hebben ontdekt, en vurig verlangend om op weg te gaan om deze schat met blijdschap aan allen bekend te maken (cf. Mt. 13,44).

Er rijzen ongetwijfeld vele vragen wanneer we over de zending van de Christen spreken: Wat betekent het om missionaris van het Evangelie te zijn? Wie geeft ons de kracht en de moed om te spreken? Door welke evangelische logica wordt de zending geïnspireerd? Op deze vragen kunnen we antwoorden door drie scènes uit het Evangelie te overwegen: het begin van de zending van Jezus in de synagoge van Nazareth (cf. Lc. 4,16-30), de weg die Hij na zijn opstanding gaat met de Emmaüsgangers (cf. Lc.24, 13-35), en ten slotte, de parabel van de zaaier (cf. Mt.4, 26-27).

Jezus is gezalfd door de Geest en gezonden. Leerling-missionaris zijn betekent actief delen in de zending van Christus, die Jezus zelf in de synagoge van Nazareth beschreef met de woorden: “De geest des Heren is over mij gekomen, omdat Hij mij gezalfd heeft. Hij heeft mij gezonden om aan armen de Blijde Boodschap te brengen, aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken, en aan blinden, dat zij zullen zien; om verdrukten te laten gaan in vrijheid, om een genadejaar af te kondigen van de Heer” (Lc. 4, 18-19). Dit is ook onze zending: gezalfd zijn met de Geest en naar onze broeders en zusters gaan om het Woord te verkondigen en voor hen een instrument van redding te zijn.

Jezus gaat met ons mee op onze weg. De vragen die in het hart van de mens opwellen en de uitdagingen die het leven met zich meebrengt, kunnen ons overweldigen en ons laten voelen dat we energie en hoop tekort komen. Het gevaar bestaat dat de christelijke zending ons iets louter utopisch lijkt of in elk geval iets dat onze krachten te boven gaat. Maar als we de Verrezen Jezus beschouwen die mee op weg gaat met de Emmaüsgangers (cf. Lc. 24,13-15), kan ons vertrouwen herleven. Deze scène uit het Evangelie is een echte ‘liturgie van de weg’ die vooraf gaat aan de liturgie van het Woord en het gebroken Brood en die ons zegt dat Jezus ons vergezelt bij elke stap. De twee leerlingen, getroffen door het schandaal van het kruis, keren naar huis terug lopend over de weg van de nederlaag. In hun harten dragen zij een hoop die vervlogen is, en een droom die niet verwerkelijk is. De vreugde van het Evangelie heeft in hen plaats gemaakt voor droefheid. Wat doet Jezus? Hij oordeelt hen niet, maar wandelt mee met hen. In plaats van een muur op te trekken, opent hij een bres. Geleidelijk aan verandert Hij hun wanhoop, doet Hij hun harten branden en opent Hij hun ogen als Hij het Woord verkondigt en het Brood breekt. Op dezelfde manier heeft de christen niet alleen de taak van de missie, maar ervaart hij zelfs te midden van vermoeidheid en onbegrip dat ‘Jezus met hem mee gaat, met hem spreekt, met hem ademt, met hem werkt. De levende Jezus leeft met hem te midden van de missionaire inzet’ (Evangelii Gaudium, 266).

Jezus doet het zaad groeien. Tenslotte is het belangrijk dat we uit het Evangelie de stijl van de verkondiging leren. Niet zelden, ook met de beste bedoelingen, kan het gebeuren dat we ons laten verleiden door verlangen naar macht, proselitisme of intolerant fanatisme. Het Evangelie echter leert ons elke afgodendienst van macht en succes, elke buitensporige bezorgdheid voor structuren en een zekere angst die meer gesteld is op verovering dan op dienstbaarheid, af te wijzen. Het zaad van het Koninkrijk, hoewel heel klein en onzichtbaar en soms onbeduidend, groeit in stilte dankzij het onophoudelijke werk van God: “Het gaat met het Rijk Gods als met een man die zijn land bezaait; hij slaapt en staat op, ‘s nachts en overdag, en onderwijl kiemt het zaad en schiet op, maar hij weet niet hoe” (Mc. 4, 26-27). Dit is ons primaire vertrouwen: God overtreft onze verwachtingen en verrast ons voortdurend door zijn vrijgevigheid door de vruchten van onze arbeid te laten groeien op een wijze die de berekeningen van menselijk rendement overtreft.

Door dit evangelisch vertrouwen openen we ons voor de stille werking van de Geest die de basis is van de missie. Er is geen roepingenpastoraal of christelijke missie mogelijk zonder toegewijd en contemplatief gebed. In die zin moet men het christelijke leven voeden door het luisteren naar het Woord van God en vooral zorg dragen voor een persoonlijke relatie met de Heer in de eucharistische aanbidding, de bevoorrechte ‘plaats’ van de ontmoeting met God.

Deze intieme vriendschap met de Heer zou ik sterk willen aanmoedigen, vooral om van boven nieuwe roepingen tot het priesterschap en het religieuze leven af te smeken. Het volk van God moet geleid worden door herders die hun leven durven geven aan de dienst van het Evangelie. Ik vraag daarom aan parochiegemeenschappen, verenigingen en de vele gebedsgroepen die er in de Kerk zijn: in weerwil van de bekoring van de ontmoediging, blij bidden dat de Heer arbeiders voor de oogst stuurt en ons priesters geeft die verliefd zijn op het Evangelie en in staat zijn hun broeders nabij te zijn en zo een levend teken van Gods barmhartige liefde zijn.

Beste broeders en zusters, ook vandaag kunnen wij het vuur van de verkondiging terugvinden en jongeren aanmoedigen in de voetstappen van Christus te treden. Tegenover het algemeen gevoel van een geloof dat vermoeid is of gereduceerd wordt tot een ‘to do-list’, verlangen onze jongeren de steeds actuele aantrekkingskracht van de figuur van Jezus te ontdekken, om zich te laten bevragen en uitdagen door zijn woorden en gebaren en, tenslotte, om te dromen, dankzij Hem, van een leven dat helemaal menselijk is en blij om het door te brengen in liefde.

De allerheiligste Maagd Maria, Moeder van onze Redder, had de durf om die droom die God met haar had, te omarmen en zij legde haar jeugd en haar enthousiasme in zijn handen. Mogen we op haar voorspraak dezelfde openheid van hart verkrijgen, de bereidheid om op de roep van de Heer ook zelf “Hier ben ik” te antwoorden en de vreugde om op weg gaan (cf. Lk 1, 39), zoals zij, om Hem aan de hele wereld te verkondigen.

Vanuit het Vaticaan, 27 november 2016
Eerste zondag in de Advent

Franciscus

*Vertaald voor RKDocumenten.nl van Stichting Interkerk door:
Roepingenpastoraal Vlaanderen
Redactie voor het SRKK: drs. W.H. van den Dool
Copyright: Libreria Editrice Vaticana / SRKK*

BOODSCHAP

van paus Franciscus voor Wereld Communicatie Dag 2017

24 januari 2017

“Weest niet bevreesd, want Ik ben bij u” (Jes. 43, 5)

Hoop en vertrouwen meedelen in onze tijd

De toegang tot de communicatiemiddelen is dankzij de technologische ontwikkeling zodanig dat zeer veel mensen de gelegenheid hebben onmiddellijk berichten te delen en ze overal te verspreiden. Deze berichten kunnen goed of slecht, waar of niet waar zijn. Reeds onze oude vaders in het geloof spraken over de menselijke geest als over een molensteen die, bewogen door water, niet kan worden gestopt. De molenaar heeft echter de mogelijkheid om te beslissen of hij er graan of onkruid maalt. De geest van de mens is steeds actief en houdt niet op hetgeen hij ontvangt, “te malen”, maar het is aan ons te beslissen wat voor materiaal wij leveren (vgl. Cassianus, Brief aan abt Leontius).

Ik zou graag willen dat deze boodschap al degenen zou kunnen bereiken en bemoedigen die hetzij in het kader van hun beroep, hetzij in persoonlijke relaties iedere dag zeer veel informatie “malen” om hun die zich voeden met de vruchten van hun communicatie, een geurend en goed brood te bieden. Ik zou allen willen aansporen tot een constructieve communicatie, die bij het afwijzen van vooroordelen jegens de ander een cultuur van ontmoeting begunstigt, waardoor men met een bewust vertrouwen naar de werkelijkheid kan kijken.

Ik geloof dat het noodzakelijk is de vicieuze cirkel van de vrees te doorbreken en de angstspiraal tot stilstand te brengen, die de vrucht is van de gewoonte de aandacht te vestigen op “slechte berichten” (oorlogen, terrorisme, schandalen en iedere soort mislukking bij de menselijke gebeurtenissen). Zeker, het gaat er niet om verkeerde informatie te bevorderen, waarbij het drama van het lijden zou worden genegeerd, noch in een naïef optimisme te vervallen dat zich niet laat raken door de aanstoot van het kwaad. Ik zou integendeel willen dat wij allen zouden trachten over het gevoel van misnoegen en berusting heen te stappen dat ons vaak aangrijpt en ons in apathie stort door angst te veroorzaken of ons de indruk te geven dat men aan het kwaad geen grens kan stellen. Bij een communicatiesysteem waar de logica geldt dat een goed

bericht geen indruk maakt en dus geen bericht is, en waar van het drama van het verdriet en het mysterie van het kwaad gemakkelijk een spektakel kan worden gemaakt, kan men overigens ertoe worden verleid het geweten te verdoven of af te glijden naar wanhoop.

Ik zou derhalve een bijdrage willen leveren aan het zoeken naar een open en creatieve stijl van communicatie, die nooit bereid is aan het kwaad een hoofdrol toe te staan, maar mogelijke oplossingen aan het licht probeert te brengen en daarbij tot een constructieve en verantwoorde benadering aanzet bij de personen aan wie men het bericht meedeelt. Ik zou allen willen uitnodigen de mannen en vrouwen van onze tijd verhalen te bieden die worden gekenmerkt door de logica van het “goede bericht”.

Het goede bericht

Het leven van een mens is niet alleen maar een steriele kroniek van gebeurtenissen, maar geschiedenis die erop wacht te worden verteld door middel van de keuze voor een interpretatie sleutel die in staat is de belangrijkste gegevens uit te kiezen en te verzamelen. De werkelijkheid heeft op zich geen eenduidige betekenis. Alles hangt af van de blik waarmee zij wordt waargenomen, van de “bril” waarmee wij het verkiezen ernaar te kijken: wanneer wij van lenzen wisselen, lijkt ook de werkelijkheid anders. Waar moeten wij derhalve van uitgaan om de werkelijkheid te lezen met de juiste “bril”?

Voor ons christenen kan de juiste bril om de werkelijkheid te ontcijferen alleen maar die van het goede bericht zijn, te beginnen bij het Goede Bericht bij uitstek: de “Blijde Boodschap van Jezus Christus, de Zoon van God” (Mar. 1, 1). Met deze woorden begint de evangelist Marcus zijn verhaal, met de verkondiging van de “blijde boodschap” die met Jezus heeft te maken, maar die meer dan dat zij informatie over Jezus biedt, veeleer de blijde boodschap is die Jezus zelf is. Wanneer men de bladzijden van het evangelie leest, ontdekt men immers dat de titel van het werk beantwoordt aan de inhoud ervan, en vooral dat deze inhoud de persoon van Jezus zelf is.

Deze blijde boodschap die Jezus zelf is, is niet goed, omdat zij zonder lijden is, maar ook omdat ook het lijden in een ruimer kader wordt beleefd als een wezenlijk deel van zijn liefde voor de Vader en de mensheid. In Christus is God solidair geworden met iedere menselijke situatie door ons te openbaren

dat wij niet alleen zijn, omdat wij een Vader hebben die zijn kinderen nooit kan vergeten. “Weest niet bevreesd, want Ik ben bij u” (Jes. 43, 5): dit is het troostende woord van een God die zich van oudsher voegt in de geschiedenis van zijn volk. In zijn geliefde Zoon gaat deze belofte van God - “Ik ben bij u” - zover dat zij onze zwakheid op zich neemt tot en wel in die mate dat zij onze dood sterft. In Hem worden duisternis en dood een plaats van vereniging met het Licht en het Leven. Zo wordt een hoop geboren die voor ieder toegankelijk is, juist op een plaats waar het leven de bitterheid van de mislukking kent. Het betreft een hoop die niet teleurstelt, omdat Gods liefde in onze harten is uitgestort (vgl. Rom. 5, 5) en het nieuwe leven doet ontkiemen, zoals een plant groeit uit het in de aarde gevallen zaad. In dit licht wordt ieder nieuw drama dat plaatsvindt in de geschiedenis van de wereld, ook het scenario van een mogelijk blijde boodschap, daar de liefde er altijd in slaagt de weg van de nabijheid te vinden en harten te doen verheffen die in staat zijn zich te laten raken, gezichten die in staat zijn zich niet terneer te laten slaan, handen die bereid zijn op te bouwen.

Het vertrouwen in het zaad van het rijk

Om zijn leerlingen en de menigten in deze evangelische mentaliteit in te wijden en hun de juiste “bril” te verschaffen waarmee men de logica van de liefde die sterft en verrijst, kan benaderen, nam Jezus zijn toevlucht tot parabels, waarin het Rijk Gods vaak wordt vergeleken met zaad dat zijn levenskracht nu juist ontplooit, wanneer het sterft in de aarde (vgl. Mar. 4, 1-34). Gebruik maken van beelden en metaforen om de nederige macht van het Rijk mede te delen is niet een manier om het belang en de noodzaak ervan te verkleinen, maar een barmhartige vorm die de toehoorder de “ruimte” laat voor de vrijheid om deze te aanvaarden en ook op zichzelf te betrekken. Bovendien is het een bevoorrechte wijze om de immense waardigheid van het Paasmysterie tot uitdrukking te brengen en zo beelden, meer dan begrippen, de paradoxale schoonheid laten meedelen van het nieuwe leven in Christus, waar vijandschap en kruis Gods heil niet teniet doen, maar verwezenlijken, waar zwakheid sterker is dan iedere menselijke macht, waar mislukking het voorspel kan zijn van een grotere vervulling van alles in de liefde. Immers juist zo rijpt en verdiept zich de hoop op het Rijk Gods: “Het gaat met het Rijk Gods als met een man die zijn land bezaait: Hij slaapt en staat op, ’s nachts en overdag, en onderwijl kiemt het zaad en schiet op” (Mar. 4, 26-27).

Het Rijk Gods is al te midden van ons, als een zaad dat voor een oppervlakkige blik is verborgen en waarvan de groei in stilte gebeurt. Wie ogen heeft die door de Heilige Geest helder zijn geworden, slaagt erin het te zien ontkiemen en laat zich de vreugde om het Rijk niet ontnemen vanwege het altijd aanwezige raaigras.

De horizonten van de Geest

De hoop die is gebaseerd op de blijde boodschap die Jezus is, doet ons onze blik omhoog richten en brengt ons ertoe Hem te aanschouwen in het liturgische kader van het feest van Hemelvaart. Terwijl het lijkt dat de Heer zich van ons verwijderd, verbreden zich in werkelijkheid de horizonten van de hoop. Iedere man en iedere vrouw kan immers in Christus, die ons mens-zijn tot de hemel verheft, de volledige vrijheid hebben om “binnen te treden in het heiligdom door het bloed van Jezus, de nieuwe en levende weg die Hij voor ons opent , dwars door het voorhangsel heen, dat wil zeggen zijn lichaam” (vgl. Heb. 10, 19-20). Door “de kracht van de Heilige Geest” kunnen wij “getuigen” zijn en verkondigers van een nieuwe, verlost mensheid “tot het einde der aarde” (Hand. 1, 7-8).

Het vertrouwen in het zaad van het Rijk Gods en in de logica van Pasen kan alleen maar ook onze wijze van communiceren vorm geven. Dit vertrouwen stelt ons in staat - in de vele vormen waarmee vandaag communicatie plaatsvindt - werkzaam te zijn in de overtuiging dat het mogelijk is de blijde boodschap, aanwezig in de werkelijkheid van iedere geschiedenis en het gelaat van iedere persoon, te ontdekken en te belichten.

Wie zich met geloof laat leiden door de Heilige Geest, wordt in staat gesteld in iedere gebeurtenis te onderscheiden wat er tussen God en de mensheid gebeurt, omdat hij erkent hoe Hijzelf in het dramatisch scenario van deze wereld het verloop van een heilsgeschiedenis aan het schrijven is. De draad waarmee deze heilige geschiedenis wordt geweven, is de hoop en zijn wever niemand anders dan de Geest, de vertrooster. De hoop is de nederigste van de deugden, omdat zij verborgen blijft in de plooiën van het leven, maar zij is gelijk aan de zuurdesem die heel het meel doet gisten. Wij voeden haar door steeds opnieuw de Blijde Boodschap te lezen, het evangelie dat in zeer veel uitgaven “herdrukt is in de levens van de heiligen, mannen en vrouwen die beelden van Gods liefde zijn geworden. Ook vandaag zaait de Geest in ons het verlangen naar het Rijk door middel van zeer veel levende

“kanalen”, door middel van mensen die zich te midden van het drama van de geschiedenis laten leiden door de Blijde Boodschap en in het duister van deze wereld als het ware lichtbakens zijn die de koers verlichten en nieuwe paden van vertrouwen en hoop openen.

Uit het Vaticaan, 24 januari 2017

Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

BOODSCHAP

van paus Franciscus voor de Werelddag van de Armen (19 november 2017)

13 juni 2017

33e zondag van de Tijd door het jaar, 19 november 2017

Laten wij niet liefhebben met woorden, maar met daden

1. “Kinderen, wij moeten niet liefhebben met woorden en leuzen, maar met concrete daden” (1 Joh. 3, 18). Deze woorden van de apostel Johannes brengen een opdracht tot uitdrukking die geen enkele christen mag negeren. De ernst waarmee de “beminde leerling” het gebod van Jezus tot aan onze dagen doorgeeft, wordt nog meer benadrukt door de tegenstelling waarop dit wijst tussen de “holle woorden” die wij vaak in de mond nemen, en de concrete daden waaraan wij geroepen zijn ons te meten. De liefde duldt geen alibi: wie wil liefhebben zoals Jezus heeft liefgehad, moet zich zijn voorbeeld eigen maken, vooral wanneer men geroepen is de armen lief te hebben. De wijze waarop de Zoon van God liefheeft, is welbekend en Johannes herinnert eraan in duidelijke bewoordingen. Zij is gebaseerd op twee dragende pijlers: God heeft als eerste liefgehad (vgl. 1 Joh. 4, 10.19) en Hij heeft liefgehad door zichzelf geheel te geven, tot en met zijn eigen leven (vgl. 1 Joh. 3, 16).

Een dergelijke liefde mag niet zonder antwoord blijven. Ook al is zij van één kant gekomen, dat wil zeggen zonder ook maar iets in ruil ervoor te vragen, toch zet zij het hart zozeer in vuur en vlam dat ieder zich ertoe aangezet voelt om haar te beantwoorden ondanks eigen beperkingen en zonden. En dit is mogelijk, als de genade van God, zijn barmhartige liefde wordt ontvangen, voor zover mogelijk, in ons hart, zodat zij onze wil en ook onze gevoelens beweegt tot liefde voor God zelf en voor de naaste. Zo kan de barmhartigheid die om zo te zeggen opwelt uit het hart van de Drie-eenheid, ons leven in beweging zetten en medelijden en werken van barmhartigheid voortbrengen voor de broeders en zusters die in nood verkeren.

2. “Die roepen in nood, naar hen luistert de Heer” (Ps. 34, 7: hier staat letterlijk: “Deze arme riep en de Heer luisterde naar hem” red.). De Kerk heeft van oudsher het belang van zo’n kreet begrepen. Wij hebben vanaf de eerste bladzijden van de Handelingen van de apostelen een groot getuigenis

hiervan, daar waar Petrus vraagt om zeven mannen “vol van geest en wijsheid” (6, 3) te kiezen om de dienst van de hulp aan de armen op zich te nemen. Dit is zeker een van de eerste tekenen waarmee de christengemeente zich presenteerde op het wereldtoneel: de dienst aan de armsten. Dit alles was voor haar mogelijk, omdat zij had begrepen dat het leven van de leerlingen van Jezus tot uitdrukking moest komen in een zodanige broederschap en solidariteit dat die beantwoordden aan het belangrijkste onderricht van de Meester, die had verkondigd dat de armen zalig en erfgenamen van het Rijk der hemelen (vgl. Mat. 5, 3) zijn.

“Zij waren gewoon hun bezittingen en goederen te verkopen en die onder allen te verdelen naar ieders behoefte” (Hand. 2, 45). Deze uitdrukking laat duidelijk de levendige bezorgdheid van de eerste christenen zien. De evangelist Lucas, de gewijde auteur die meer dan ieder ander ruimte heeft gemaakt voor de barmhartigheid, bedrijft in het geheel geen retoriek, wanneer hij de praktijk van het samen delen van de eerste gemeenschap beschrijft. Integendeel, wanneer hij hierover vertelt, wil hij tot de gelovigen van iedere generatie, en dus ook tot ons, spreken om ons te steunen in het getuigenis en ons handelen ten gunste van de meest behoeftigen aan te moedigen. Hetzelfde onderricht wordt met evenveel overtuiging gegeven door de apostel Jacobus, die in zijn brief krachtige en indringende uitdrukkingen gebruikt: “Luistert, lieve broeders: heeft God niet de armen naar de wereld uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenamen van het koninkrijk dat Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben. Maar gij hebt de arme veracht. Zijn het niet de rijken die u onderdrukken en u voor de rechtbank slepen? [...] Broeders, wat baat het een mens dat hij geloof heeft, als hij geen daden kan laten zien? Kan zo’n geloof hem soms redden? Stel dat een broeder of zuster geen kleren heeft en niets om te eten, en iedereen van u zou zeggen: ‘Geluk ermee! Houd u warm en eet maar goed,’ en hij zou niets doen om in hun stoffelijke nood te voorzien - wat heeft dat voor zin? Zo is ook het geloof, op zichzelf genomen, zonder zich in daden te uiten, dood” (2, 5-6.14-17).

3. Er zijn echter momenten geweest dat de christenen niet volledig hebben geluisterd naar deze oproep door zich te laten besmetten met een wereldse mentaliteit. Maar de Heilige Geest heeft niet opgehouden hen eraan te herinneren de blik strak gericht te houden op het wezenlijke. Hij heeft immers mannen en vrouwen doen opstaan die op verschillende wijzen hun leven hebben aangeboden ten dienste van de armen. Hoeveel bladzijden

geschiedenis zijn er in deze tweeduizend jaar geschreven door christenen die in alle eenvoud en nederigheid en met de edelmoedige fantasie van de naastenliefde hun armste broeders en zusters hebben gediend!

Onder hen valt vooral het voorbeeld van Franciscus van Assisi op, dat door talrijke andere heilige mannen en vrouwen in de loop der eeuwen is gevolgd. Hij stelde zich niet tevreden met de lepralijders te omarmen en hun een aalmoes te geven, maar hij besloot naar Gubbio te gaan om bij hen te zijn. Hijzelf zag in deze ontmoeting de omslag van zijn bekering: “Toen ik in zonde leefde, leek het mij te bitter lepralijders te zien en de Heer zelf bracht mij onder hen en betoonde hun barmhartigheid. En toen ik mij van hen verwijderde, werd wat mij bitter leek, bij mij veranderd in zachtheid van ziel en lichaam” (Test. 1-3: FF 110). Dit getuigenis laat de omvormende kracht zien van de naastenliefde en de levensstijl van de christenen.

Laten wij niet aan de armen denken als alleen maar degenen voor wie eenmaal per week het vrijwilligerswerk iets goeds moet doen of nog minder: degenen voor wie geïmproviseerde gebaren van goede wil moeten worden gemaakt om het geweten gerust te stellen. Deze ervaringen, hoe goed en nuttig ook om te sensibiliseren voor de noden van zoveel broeders en zusters en de ongerechtigheden die vaak de oorzaak ervan zijn, zouden moeten leiden tot een ware ontmoeting met de armen en ruimte moeten maken voor een samen delen dat een levensstijl wordt. In feite is het zo: het gebed, de weg van het leerlingchap en de bekering vinden in de naastenliefde die samen delen wordt, de bevestiging van hun evangelische authenticiteit. En uit deze levensstijl komen vreugde en gemoedsrust voort, omdat wij met onze eigen handen het vlees van Christus aanraken. Als wij werkelijk Christus willen ontmoeten, is het noodzakelijk dat wij zijn lichaam aanraken in het gewonde lichaam van de armen als antwoord op de sacramentele communie, ontvangen in de eucharistie. Het Lichaam van Christus, gebroken in de heilige eucharistie, laat zich door de gedeelde naastenliefde terugvinden in het gelaat en de persoon van de zwakste broeders en zusters. Nog steeds klinken de woorden van de heilige bisschop Chrysostomus actueel: “Als u het lichaam van Christus wilt eren, veracht het dan niet, wanneer het naakt is; eert de eucharistische Christus niet met zijden paramenten, terwijl u deze andere Christus die door koude en naaktheid wordt gekweld, buiten de tempel verwaarloost” (Hom. in Matthaeum, 50,3: PG 58).

Wij zijn daarom geroepen de hand uit te steken naar de armen, hen te ontmoeten, hen in de ogen te kijken, hen te omarmen om hun de warmte van de liefde die de cirkel van eenzaamheid verbreekt, te laten voelen. Hun hand die naar ons wordt uitgestoken, is ook een uitnodiging om buiten onze zekerheden en ons gemak te treden en de waarde te erkennen die de armoede op zich vormt.

4. Laten wij niet vergeten dat voor de leerlingen van Christus de armoede vóór alles een roeping is om de arme Jezus te volgen. Het is een weg achter Hem aan en met Hem, een weg die leidt naar de zaligheid van het Rijk der hemelen (vgl. Mat. 5, 3; Luc. 6, 20). Armoede betekent een nederig hart dat de eigen toestand van een beperkt en zondig schepsel weet te aanvaarden om de verleiding van almacht te overwinnen, die de illusie wekt onsterfelijk te zijn. Armoede is een houding van het hart die verhindert aan geld te denken, aan een carrière, aan luxe als levensdoel en voorwaarde voor geluk. Het is juist de armoede die de voorwaarden scheidt om ondanks de eigen beperktheden de persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheden vrij op zich te nemen in vertrouwen op de nabijheid van God en gesteund door zijn genade. Armoede in deze zin is de maatstaf die het mogelijk maakt een juist gebruik van materiële goederen in te schatten en ook op een niet egoïstische en bezitterige wijze banden en gevoelens te beleven (vgl. Catechismus van de Katholieke Kerk, nr. 2545).

Laten wij ons daarom het voorbeeld van de heilige Franciscus, getuige van een echte armoede, eigen maken. Juist omdat hij de ogen op Christus gericht hield, wist hij Hem te herkennen en te dienen in de armen. Als wij daarom onze doeltreffende bijdrage willen aanbieden voor een verandering van de geschiedenis door een ware ontwikkeling tot stand te brengen, is het noodzakelijk dat wij luisteren naar de kreet van de armen en ons ervoor inzetten hen uit hun toestand van marginalisering te halen. Tegelijkertijd herinner ik de armen die in onze steden en gemeenschappen leven, eraan niet de zin voor de evangelische armoede te verliezen die zij in hun leven met zich meedragen.

5. Wij kennen de grote moeilijkheid die in de hedendaagse wereld naar voren komt om duidelijk de armoede te identificeren. En toch, zij stelt ons iedere dag vragen in duizenden gezichten, waarop we kunnen aflezen: leed, marginalisering, onderdrukking, geweld, martelingen en gevangenschap,

oorlog, beroving van vrijheid en waardigheid, onwetendheid en analfabetisme, een noodsituatie op het gebied van de gezondheidszorg en het gebrek aan werk, mensenhandel en vormen van slavernij, ballingschap en ellende, gedwongen migratie. Armoede heeft het gezicht van vrouwen, mannen en kinderen die voor laaghartige belangen worden uitgebuit, vertrapt door de perverse logica van de macht en het geld. Wat voor een meedogenloze en eindeloze lijst is men gedwongen samen te stellen als het gaat om de armoede als vrucht van maatschappelijk onrecht, van morele ellende, van de hebzucht van weinigen en de algemeen geworden onverschilligheid!

Terwijl wij in onze dagen steeds meer de onbeschaamde rijkdom zien die zich opstapelt in de handen van enkele bevoorrechten, en die vaak gepaard gaat met illegaliteit en krenkende uitbuiting van de menselijke waardigheid, zien we helaas de aanstootgevende verbreiding van de armoede in heel de wereld in grote sectoren van de maatschappij. Ten opzichte van dit scenario kan men niet werkeloos blijven en nog minder hierin berusten. Het is nodig om met een nieuwe visie te antwoorden op de armoede die de ondernemingsgeest van zoveel jongeren belemmert en hen verhindert werk te vinden, op de armoede die de zin voor verantwoordelijkheid afstompt en ertoe leidt de voorkeur te geven aan afschuiven en het zoeken naar privileges, op de armoede die de gemeenschappelijke bronnen vergiftigt en de ruimte voor professionaliteit beperkt en zo afbreuk doet aan de verdienste van wie werkt en produceert.

Al deze armen - zoals de zalige Paulus VI graag zei - behoren “door evangelisch recht” tot de Kerk (Toespraak bij de opening van de tweede zitting van het Tweede Vaticaans Oecumenisch Concilie, 29 september 1963) en verplichten tot een fundamentele keuze voor hen. Zalig daarom de handen die zich openen om de armen te ontvangen en hun te hulp te komen: het zijn de handen die hoop brengen. Zalig de handen die iedere barrière van cultuur, godsdienst en nationaliteit overwinnen door olie van vertroosting op de wonden van de mensheid te gieten. Zalig de handen die zich openen zonder iets in ruil daarvoor te vragen, zonder “als”, zonder “maar”, en zonder “misschien”: het zijn handen die op broeders en zusters de zegen van God doen neerdalen.

6. Aan het slot van het Jubileum van de Barmhartigheid heb ik de Kerk de Werelddag van de Armen willen aanbieden, opdat in heel de wereld de christelijke gemeenschappen steeds meer en beter een concreet teken worden van de liefde van Christus voor de laatsten en de meest behoeftigen. Ik wil

dat aan de andere Werelddagen die door mijn voorgangers zijn ingesteld, deze dag wordt toegevoegd, die in het geheel ervan een complementierend en buitengewoon evangelisch element inbrengt, namelijk, de voorkeur van Jezus voor de armen.

Ik nodig heel de Kerk en de mannen en vrouwen van goede wil uit op deze dag hun blik gericht te houden op allen die hun handen uitstrekken en om hulp schreeuwen en om onze solidariteit vragen. Het zijn onze broeders en zusters, geschapen en bemind door de ene hemelse Vader. Deze Dag wil op de eerste plaats de gelovigen ertoe aan zetten te reageren op de wegwerpcultuur en de cultuur van verspilling door zich de cultuur van de ontmoeting eigen te maken. Tegelijkertijd is de uitnodiging gericht tot allen, tot welke godsdienst zij ook behoren, om zich open te stellen voor het samen delen met de armen in iedere vorm van solidariteit, als concreet teken van broederschap. God heeft voor allen hemel en aarde geschapen; het zijn helaas de mensen die grenzen, muren en omheiningen hebben opgericht en daarmee de oorspronkelijke gave, die bestemd was voor de mensheid zonder enige uitsluiting, hebben verdraaid.

7. Ik wil dat de christelijke gemeenschappen in de week die voorafgaat aan de Werelddag van de Armen, die dit jaar 19 november zal zijn, de 33e zondag van de tijd door het jaar, zich ervoor inzetten om zeer veel ogenblikken van ontmoeting en vriendschap, solidariteit en concrete hulp te creëren. Zij zullen zo armen en vrijwilligers kunnen uitnodigen om samen deel te nemen aan de eucharistie van deze zondag, zodat de viering van het Hoogfeest van onze Heer Jezus Christus, Koning van het Heelal op de volgende zondag nog authentieker wordt. Het koningschap van Christus komt immers in heel zijn betekenis juist op Golgota naar voren, wanneer de Onschuldige, genageld aan het kruis, arm en verstoken van alles, de volheid van de liefde van God belichaamt en openbaart. Zijn volkomen overgave aan de Vader brengt zijn algehele armoede tot uitdrukking en maakt tegelijkertijd de macht van deze Liefde duidelijk, die Hem opwekt tot nieuw leven op de dag van Pasen.

Laten wij op deze zondag, als er armen in onze wijk leven die bescherming en hulp zoeken, tot hen naderen: het zal een gunstig ogenblik zijn om de God die wij zoeken, te ontmoeten. Laten wij hen overeenkomstig de leer van de Schrift (Gen. 18,3-5; Heb. 13,2) als bevoorrechte gasten aan onze tafel ontvangen; zij zullen leermeesters kunnen zijn die ons helpen het geloof op een consequentere wijze te beleven. Met hun vertrouwen en bereidheid om

hulp te ontvangen laten zij ons op een sobere en vaak vreugdevolle wijze zien, hoe doorslaggevend het is te leven van de essentie en ons te verlaten op de voorzienigheid van de Vader.

8. Laat aan de zovele concrete initiatieven die men op deze Dag zal kunnen verwezenlijken, steeds het gebed ten grondslag liggen. Laten wij niet vergeten dat het Onze Vader het gebed van de armen is. Het vragen om brood brengt immers tot uitdrukking het vertrouwen op God voor de eerste behoeften van ons leven. Alles wat Jezus ons heeft geleerd met dit gebed, wordt door de kreet van wie lijdt onder de ongewisheid van het bestaan en het gebrek aan het noodzakelijke, tot uitdrukking gebracht en samengevat. Aan de leerlingen die Jezus vroegen hen te leren bidden, heeft Hij geantwoord met de woorden van de armen die zich richten tot de ene Vader in wie allen zich als broeders en zusters herkennen. Het Onze Vader is een gebed dat zich in het meervoud uitdrukt: het brood dat men vraagt is “ons brood”, en dat brengt samen delen, deelname en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid met zich mee. In dit gebed erkennen wij allen de eis iedere vorm van egoïsme te overwinnen om te naderen tot de vreugde van wederzijdse opvang.

9. Ik vraag aan mijn broeders in het bisschopsambt, de priesters, de diakens - die als roeping de zending hebben van de ondersteuning van de armen -, aan de gewijde personen, de verenigingen, de bewegingen en aan de uitgestrekte wereld van het vrijwilligerswerk om zich ervoor in te zetten dat met deze Werelddag van de Armen een traditie wordt ingesteld die een concrete bijdrage is aan de evangelisatie in de wereld van vandaag.

Moge deze nieuwe Werelddag een sterke oproep aan ons gelovig geweten zijn om steeds meer ervan overtuigd te zijn dat delen met de armen het ons mogelijk maakt het evangelie in zijn diepste waarheid te begrijpen. De armen zijn geen probleem: zij zijn een bron waaruit men kan putten om de essentie van het evangelie te aanvaarden en te beleven.

Uit het Vaticaan, 13 juni 2017

Gedachtenis van de Heilige Antonius van Padua

Franciscus

Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers

Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK

RONDZENDBRIEF

aan de bisschoppen over het brood en de wijn voor de eucharistie 15 juni 2017

Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten

1. In opdracht van paus Franciscus richt de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten zich tot de diocesane bisschoppen (en hen die door het recht met hen gelijkgesteld zijn) om hen eraan te herinneren, dat het allereerst aan hen toekomt om er op waardige wijze zorg te dragen voor wat nodig is voor de viering van de maaltijd des Heren (vgl. Le. 22,8.13). De bisschop is de voornaamste uitdeler van de mysteries van God, de leider, bevorderaar en behoeder van het gehele liturgische leven in de hem toevertrouwde Kerk (vgl. CIC canon 835, §1). Daarom komt het aan hem toe om te waken over de kwaliteit van het brood en de wijn die bestemd zijn voor de eucharistie, evenals ook over hen die zich bezig houden met de vervaardiging ervan. Als hulp daarvoor wordt herinnerd aan de geldende bepalingen en worden enkele praktische aanwijzingen voorgesteld.

2. Terwijl het tot nu toe over het algemeen enkele religieuze gemeenschappen waren die zorg droegen voor de vervaardiging van het brood en de wijn voor de viering van de eucharistie, worden deze benodigdheden tegenwoordig ook in supermarkten, in andere winkels en op internet verkocht. Om twijfel aan de geldigheid van de eucharistische materie uit te sluiten, raadt dit dicasterium de ordinarii aan om hieromtrent richtlijnen te geven, bijv. door garanties te verstrekken omtrent de eucharistische materie middels speciale certificaten.

De ordinarius is verplicht de priesters - vooral de pastoors en de rectoren van kerken - te herinneren aan hun verantwoordelijkheid om te controleren wie zorg draagt voor het vervaardigen van brood en wijn voor de viering en of de materie geschikt is.

Eveneens is het de aangelegenheid van de ordinarius om de fabrikanten van wijn en brood voor de eucharistie te informeren omtrent de normen en ze op te roepen om zich daar absoluut aan te houden.

3. De normen met betrekking tot de eucharistische materie, zoals deze zijn aangegeven in canon 924 van de CIC en in de nrs. 319-323 van de *Institutio generalis Missalis Romani*, werden al toegelicht in de instructie *Redemptionis Sacramentum* van deze Congregatie (25 maart 2004):

a) “Het brood dat in de viering van het heilig eucharistisch offer wordt gebruikt, dient ongedesemd te zijn, louter van tarwe en kort geleden gemaakt, zodat er geen gevaar van bederf is. Daaruit volgt derhalve dat brood van een andere substantie - ook al is het graan - of brood waarmee zo’n grote hoeveelheid van een materie, afwijkend van tarwe, is vermengd dat het naar de algemeen gangbare mening geen tarwebrood kan worden genoemd, volstrekt geen geldige materie vormt voor het volbrengen van het eucharistisch offer en sacrament. Het is een zwaar misbruik andere substanties, zoals vruchten, suiker of honing, toe te voegen aan het brood voor het opdragen van de Eucharistie. Het is duidelijk dat de hosties vervaardigd dienen te worden door hen die zich niet alleen onderscheiden door hun eerbiedwaardigheid, maar ook ervaren zijn in de bereiding ervan en beschikken over de passende instrumenten” (nr. 48).

b) “De wijn die bij de viering van het heilige eucharistische offer wordt gebruikt, moet natuurlijke druivenwijn zijn, zuiver en niet bedorven, en niet vermengd met vreemde bestanddelen. In de viering van de mis zelf dient daarbij een matige hoeveelheid water te worden vermengd. Er moet nauwkeurig voor gezorgd worden dat de voor de Eucharistie bestemde wijn in perfecte staat wordt bewaard en niet verzuurt. Het is beslist verboden wijn te gebruiken waarvan twijfel bestaat over de echtheid en de herkomst: de Kerk eist immers zekerheid met betrekking tot de noodzakelijke voorwaarden voor de geldigheid van de sacramenten. Evenmin mag er enig excuus aangevoerd worden ten gunste van welke andere soort drank dan ook, die geen geldige materie is” (nr. 50).

4. De Congregatie voor de Geloofsleer heeft in de *Rondzendbrief aan de voorzitters van de bisschoppenconferenties over het gebruik van brood met een laag glutengehalte en van most als materie van de eucharistie* (van 24 juli 2003, Prot. N. 89/78 - 17498) de normen bekend gemaakt m.b.t. personen die om verschillende, ernstige redenen geen normaal vervaardigd brood of normaal gegiste wijn tot zich kunnen nemen, bekend gemaakt:

a) “Hosties die volledig glutenvrij zijn, vormen geen geldige materie voor de viering van de Eucharistie. Hosties met een laag gluten-gehalte (gedeeltelijk glutenvrij) vormen geldige materie, indien zij een afdoende hoeveelheid gluten bevatten om er brood mee te maken zonder toevoeging van stoffen die er vreemd aan zijn en zonder gebruikmaking van procedés die het wezen van brood zouden veranderen” (A. 1-2).

b) “Most, een druivensap die vers is, dan wel geconserveerd door middel van methoden (bijvoorbeeld bevrozing) die haar gisting uitstellen zonder dat haar wezen daarbij verandert, vormt geldige materie voor de viering van de Eucharistie” (A. 3).

c) “Het komt de Ordinaris toe om toestemming te geven aan een afzonderlijke priester of leek om hosties met een laag gluten-gehalte of most te gebruiken voor de viering van de Eucharistie. De toestemming kan gewoonlijk worden gegeven voor de tijd dat de situatie voortduurt die aanleiding gaf voor de toestemming” (C.1).

5. Dezelfde Congregatie heeft bovendien beslist, dat eucharistische materie die met genetisch gemodificeerde organismen is vervaardigd, als geldige materie beschouwd kan worden (vgl. brief aan de prefect van de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, d.d. 9 december 2013, Prot. N. 89/78 - 44897).

6. Degenen die brood vervaardigen en wijn produceren voor de eucharistie, moeten zich bewust zijn, dat hun werk gericht is op het eucharistisch offer en dat dit eerlijkheid van hen vraagt, verantwoordelijkheid en competentie.

7. Om de naleving van de algemene normen te bevorderen, is het opportuun dat de ordinarii op het niveau van de bisschoppenconferentie overeenkomen om concrete bepalingen uit te vaardigen. Gelet op de complexiteit van de situaties en omstandigheden, alsook op het afgenomen respect voor heilige zaken, dringt zich de praktische noodzaak op dat, in opdracht van het bevoegde gezag, van de kant van de fabrikanten de authenticiteit van de eucharistische materie effectief gegarandeerd wordt, alsmede een passende distributie en verkoop ervan.

Daarbij wordt de suggestie gedaan, dat een bisschoppenconferentie bijvoorbeeld aan slechts één of aan verschillende religieuze gemeenschappen of een andere geschikte instelling de opdracht geeft om de noodzakelijke controle uit te oefenen op de vervaardiging, het bewaren en de verkoop van brood en wijn voor de eucharistie in het betreffende land en in andere landen, waarheen zij geëxporteerd worden. Eveneens is het aan te bevelen dat het brood en de wijn, die bestemd zijn voor de eucharistie, op de juist wijze behandeld worden op de verkoopplaatsen.

Bij de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Regeling van de Sacramenten, 15 juni 2017, op het Hoogfeest van het Allerheiligst Lichaam en Bloed van Christus.

Robert kardinaal Sarah, prefect

+ Arthur Roche, aartsbisschop secretaris

Nederlandse vertaling © NRL

BRIEF

van de r.-k. bisschoppen van Nederland bij gelegenheid van de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 15 maart 2017
28 februari 2017

Gezamenlijk verantwoordelijk voor het algemeen welzijn
“Bestudeer de voorstellen goed, bid en kies volgens je geweten.”

Op 15 maart a.s. kiezen we de leden voor de Tweede Kamer. Het is belangrijk dat we gaan stemmen.

Stemmen is een recht en een voorrecht omdat we leven in een democratische samenleving.

Maar het is ook een plicht om zodoende een bijdrage te leveren aan het algemeen welzijn. Bij verkiezingen kunnen we duidelijk maken wat we voor de mens en onze samenleving willen. Met deze

brief willen we, puttend uit de bron van ons rooms-katholieke geloof, u enkele gedachten meegeven

die voor een verantwoorde omgang met ons stemrecht van belang zijn.

Respect voor het leven

De kern van ons geloof is dat iedere mens is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis en dat we de liefde van God in Jezus Christus hebben leren kennen. Hieruit vloeit allereerst voort dat het menselijk leven een geschenk is, een onaantastbare waardigheid heeft en bescherming verdient vanaf het moment van de conceptie tot aan het moment van de natuurlijke dood. Deze beschermwaardigheid geldt ook voor het huwelijk van man en vrouw en het gezin, door God in Zijn scheppingsordering bedoeld als de bron van nieuw menselijk leven. De idee dat geslachtelijke identiteit niet essentieel geworteld is in onze biologische seksualiteit en daarom naar eigen keuze veranderd kan worden, is onverenigbaar met de christelijke visie op het menselijk leven. Paus Franciscus heeft in *Amoris laetitia* gezegd, dat wij geroepen zijn om ons mens-zijn te bewaken en dat dit op de eerste plaats betekent dat wij het aanvaarden en respecteren, zoals het geschapen is.

Gelijk in waardigheid

De menselijke waardigheid en de daaraan verbonden rechten gelden voor iedereen, zonder uitzondering, omdat allen naar Gods beeld en gelijkenis geschapen zijn: vooral kinderen, ouderen, zij die in armoede leven, zieken,

vluchtelingen en anderen die kwetsbaar zijn. Alle mensen zijn gelijk in waardigheid. Het is daarom onaanvaardbaar dat velen, dichtbij en ver weg, geheel of gedeeltelijk in hun waardigheid worden aangetast door mensenwaardige levensomstandigheden zoals armoede, onderdrukking, discriminatie, gebrek aan onderwijs en zorg, sociale uitsluiting, geweld, terrorisme en oorlog. Hebben wij boodschap aan onze medemens wiens waardigheid wordt geschonden, dichtbij of ver weg?

Medemens-zijn

Ieder mens is een sociaal wezen, die voor zijn leven de gemeenschap nodig heeft. Maar er is meer: in de katholieke visie op mens en samenleving is de mens niet allereerst een autonoom individu, maar een persoon. Iemand die in gemeenschap met anderen vrij en verantwoordelijk moet handelen en die als medemens zijn naaste lief moet hebben en zo moet bijdragen aan menswaardig samenleven. Aan mensen die oud en eenzaam zijn en door de vermindering van hun lichamelijke en/of geestelijke krachten minder gemakkelijk aan de samenleving kunnen deelnemen, moet geen mogelijkheid tot levensbeëindiging worden aangeboden. We moeten in liefde en solidariteit daadwerkelijk onze verantwoordelijkheid tonen, de helpende hand en menselijke nabijheid bieden. De legalisering van levensbeëindiging vanwege een zogeheten ‘voltooid leven’ is met de leer van de rooms-katholieke Kerk volstrekt onvereenigbaar

Solidariteit, geworteld in naastenliefde

In een samenleving waarin respect voor de menselijke waardigheid voorop staat, kiezen mensen ervoor om een naaste te zijn voor de ander door solidariteit. Solidariteit verstaat men vaak als het maatschappelijk spreiden van risico's om het welbegrepen eigenbelang te dienen. Solidariteit in christelijke zin gaat echter wezenlijk verder omdat het is geworteld in de onbaatzuchtige liefde voor de naaste zonder aanzien des persoons, zoals Jezus ons voorhoudt in de parabel van de barmhartige Samaritaan. Niet de waan van de dag of een politieke ideologie inspireren een christen tot inzet voor zijn naaste, maar het geloof dat God ons in Jezus Christus onvoorwaardelijk lief heeft en dat Zijn evangelie ons uitnodigt Gods liefde en barmhartigheid te leven en voor te leven. Dit betreft de inzet van ieder lid van de samenleving persoonlijk, maar is ook richtinggevend voor politici die voor de organisatie van de samenleving een bijzondere verantwoordelijkheid dragen.

Gezamenlijk verantwoordelijk

Wij allen gezamenlijk, maar in het bijzonder onze politici zijn verantwoordelijk voor het algemeen welzijn, de zorg voor een vreedzame, rechtvaardige en duurzame samenleving op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Wat dit laatste betreft bepleiten wij een herwaardering van de -ook christelijke-waarden die ten grondslag liggen aan het Europese project als noodzakelijk fundament voor het in gezamenlijkheid bespreken en oplossen van problemen. Tot deze gezamenlijke verantwoordelijkheid hoort, zoals paus Franciscus in de encycliek *Laudato si'* heeft verklaard, ook een levensstijl die weet van de juiste maat houden ten behoeve van een verantwoorde economische ontwikkeling en bescherming van de natuur en het milieu.

Samen bouwen

Politici moeten niet appelleren aan angst, of een mentaliteit van ieder voor zich en eigenbelang, of wat verdeelt, maar aan zorg voor elkaar en solidariteit, aan wat verbindt. De tijdgeest lijkt er helaas meer een te zijn van het benadrukken van verschillen en verdeeldheid dan van het zoeken naar verbondenheid en eenheid. Laten we er voor waken te vervallen in boosheid, intolerantie, onverschilligheid en polarisatie. Dat zou onze gezamenlijke inzet voor het algemeen welzijn verlammen. In het stemhokje staan we voor de vraag hoe we, in het licht van het Evangelie, met onze stem op korte en lange termijn kunnen bijdragen aan een samenleving die is gebaseerd op menselijke waardigheid, solidariteit, grondrechten zoals de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van onderwijs, sociale gerechtigheid, subsidiariteit, verdraagzaamheid en vrede tussen godsdiensten en culturen. Vrijheid van godsdienst en overtuiging is een kernwaarde van onze cultuur.

Een verantwoorde stem uitbrengen

Door het uitbrengen van onze stem kunnen we een bijdrage leveren aan het algemeen welzijn. Hiervoor dragen politici een belangrijke verantwoordelijkheid. Bij het uitbrengen van onze stem op een partij is het de fundamentele vraag: in hoeverre draagt deze partij bij aan het algemeen welzijn in overeenstemming met de uitgangspunten van het rooms-katholieke geloof? Staan zij voor de bescherming van het leven vanaf de bevruchting tot het natuurlijk levenseinde, ondersteunen zij gezinsvorming, mantelzorg, vrijwilligerswerk en de opvang van migranten? Aan de compassie met

de armen van deze wereld is niet alleen voldaan door vluchtelingen op te nemen. Welke andere initiatieven staan partijen voor om de solidariteit met de lijdenden van deze wereld gestalte te geven?

Staan zij pal voor de godsdienstvrijheid, armoedebestrijding, toegang tot goed onderwijs, kwaliteit van de zorg, correcte omgang met dieren, veiligheid, duurzaamheid en ontwikkelingssamenwerking? Paus Franciscus geeft ons in deze verkiezingstijd een wijs advies in onze omgang met politici die vragen om op hen te stemmen: “Bestudeer de voorstellen goed, bid en kies volgens je geweten” (Terugreis van Georgië en Azerbeidzjan, 2 oktober 2016).

Utrecht, 28 februari 2017

De rooms-katholieke bisschoppen van Nederland

TOEWIJDING NEDERLANDSE BISDOMMEN AAN HET ONBEVLEKTE HART VAN MARIA 21 maart 2017

Op zaterdag 13 mei aanstaande, - gedachtenis van de Heilige Maagd Maria van Fatima - worden de Rooms-Katholieke bisdommen in Nederland door de bisschoppen gezamenlijk toegewijd aan het Onbevleete Hart van Maria. Dit zal plaatsvinden in de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek in Maastricht tijdens een vesperviering. Aanleiding is het jubileumjaar van de verschijningen van Maria in Fatima te Portugal, die honderd jaar geleden in 1917 plaatsvonden.

Vanaf 13 mei 1917 verscheen Maria zes keer aan drie herderskinderen in de buurt van het dorp Fatima. De verschijningen vonden telkens plaats op de dertiende van de maand, van 13 mei tot 13 oktober 1917, waarbij Maria aan de kinderen drie geheimen openbaarde, waarvan later bleek dat ze profetisch waren voor belangrijke gebeurtenissen in diezelfde eeuw. Eén daarvan had betrekking op de moordaanslag op paus Johannes Paulus II op het Sint Pietersplein te Rome in 1981, uitgerekend op de 13e mei, die hij ternauwernood overleefde. Later schonk de paus de kogel die hem bijna gedood had, aan het heiligdom van Fatima. Deze werd geplaatst in de kroon van het beeld van Maria in de Verschijningskapel.

De huidige paus Franciscus zal op 13 mei, de verjaardag van de eerste verschijning, Fatima bezoeken. Hij is overigens de vierde paus die naar dit bedevaartsoord zal pelgrimeren, dat jaarlijks door honderdduizenden pelgrims uit de hele wereld wordt bezocht.

Op dezelfde dag komen alle Nederlandse bisschoppen als pelgrims naar de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek in Maastricht om daar gezamenlijk hun bisdommen en alle mensen die in de bisdommen wonen, toe te wijden aan het Onbevleete Hart van Maria. De bisschoppen doen dat ‘in het gelovige besef dat Maria ons brengt bij Christus. Zij vraagt ons te doen wat Christus ons zegt (Johannes 2, 5). Maria, die zelf heeft gezegd “Mij geschiede naar uw woord” (Lucas 1, 38) helpt ons om te leven in overgave aan God.’

Door deze toewijding aan het Onbevleete Hart van Maria hopen de bisschoppen dat alle gelovigen gesterkt worden om als Kerk in Nederland de weg door het leven te gaan in geloof, hoop en liefde, met vreugde en vertrouwen, naar God de hemelse Vader. De bisschoppen nodigen gelovigen uit bij deze vesperviering, die begint om 15.00 uur, aanwezig te zijn.

Gebedsprentjes

Ter gelegenheid van deze gebeurtenis worden gebedsprentjes gedrukt met daarop de afbeelding van het beeld van de Heilige Maagd Maria van Fatima met op de achterzijde het gebed 'Toewijding aan het Onbevleete Hart van Maria' zoals dat ook in het heiligdom van Fatima wordt verspreid en gebeden. Dat gebed zal door de bisschoppen gezamenlijk worden gebeden tijdens genoemde vesperviering in Maastricht. De gebedsprentjes zijn binnenkort te bestellen, de bestelinformatie wordt dan ook bekend gemaakt.

**NEDERLANDSE BISSCHOPPENCONFERENTIE BIDT MEE MET
ENGELSE BISSCHOPPEN VOOR SLACHTOFFERS AANSLAG
23 maart 2017**

De Nederlandse bisschoppenconferentie heeft aan kardinaal Vincent Nichols, aartsbisschop van Westminster en voorzitter van de bisschoppenconferentie van Engeland en Wales, haar gebedsverbondenheid tot uitdrukking gebracht, nu in het hart van Londen onschuldige burgers getroffen werden door een aanslag.

De Nederlandse bisschoppen beloofden met hun ambtsbroeders in Engeland mee te bidden voor de slachtoffers en hun families. Hun gebed geldt tevens de samenleving van Groot-Brittannië als geheel: dat in reactie op de schok van de aanslag een gezindheid van solidariteit en liefde het mag winnen van gevoelens van boosheid en angst.

**BISSCHOPPENCONFERENTIE VERWELKOMT NIEUWE BISSCHOP
GRONINGEN-LEEWARDEN MGR. VAN DEN HOUT
1 april 2017**

Vandaag is bekend geworden dat paus Franciscus tot bisschop van het bisdom Groningen-Leeuwarden heeft benoemd de hoogerwaarde heer dr. Ron van den Hout, sinds 2012 vicaris generaal in het bisdom 's-Hertogenbosch.

Namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie, heeft mgr. Van den Hende de nieuwe bisschop welkom geheten als collega in de conferentie. Tevens beloofde Van den Hende aan het bisdom Groningen-Leeuwarden en de nieuwe bisschop verbondenheid in gebed, heel bijzonder in de komende weken van voorbereiding op de bisschopswijding en de start als vijfde bisschop van het noordelijke bisdom.

Mgr. Van den Hout (geboortjaar 1964) studeerde theologie in het Sint Janscentrum, de diocesane priesteropleiding van het bisdom 's-Hertogenbosch, en werd priester gewijd in 1993. Van den Hout studeerde Bijbelse theologie aan de Gregoriana-universiteit in Rome en promoveerde in 2009 aan de Radboud-universiteit in Nijmegen. Hij heeft ruime ervaring als pastoor en deken, en als docent aan verschillende priesteropleidingen.

BRIEF

van de Nederlandse bisschoppen aan Koptische bisschop Arseny 15 april 2017

Namens de Nederlandse Bisschoppenconferentie heeft bisschop Van den Hende van Rotterdam deze week een brief geschreven aan bisschop Arseny van de Koptische Orthodoxe Kerk in Nederland. Aanleiding van de brief waren de aanslagen op Palmzondag op twee Koptische kerken in Egypte. Daarbij vielen tientallen doden en ongeveer honderd gewonden. De koptisch-christelijke Kerk in Egypte is geregeld het doelwit van aanslagen.

“Namens de Rooms-Katholieke Bisschoppenconferentie in Nederland wil ik aan u ons medeleven overbrengen,” zo schrijft mgr. Van den Hende, voorzitter van de Bisschoppenconferentie. “Met u zijn wij geschokt over hetgeen de Koptische christenen is aangedaan. Heel bijzonder in de komende dagen, waarin wij het verlossend lijden en sterven van Jezus Christus gedenken en Zijn verrijzenis vieren, beloven wij met u in gebed verbonden te zijn.”

NIEUWE PRIESTERRAAD BISDOM ROTTERDAM VAN START 19 juni 2017

Op 30 mei was in het bisdomkantoor in Rotterdam een vergadering van de bisschop met de leden van de oude en de nieuwe samenstelling van de priesterraad. De gezamenlijke vergadering werd voorafgegaan door een lunch en het bidden van het kerkelijk middaggebed in de kapel.

In de voorbije weken werden verkiezingen gehouden ten behoeve van de samenstelling van de priesterraad voor de nieuwe periode van vijf jaar. Voorafgaande aan de verkiezingen werd het besluit genomen om voor de komende periode een kleinere priesterraad in te richten, met minder priesterleden, vanuit de diakens één toehoorder en vanuit de pastoraal werkers ook één toehoorder (eerder waren drie pastoraal werkers toehoorder).

De vicarissen-generaal zijn qualitate qua lid van de priesterraad.

In de gezamenlijke vergadering werd teruggekeken op de priesterraad in de afgelopen periode. Tevens werden meerdere voorstellen aangedragen voor gespreksonderwerpen in komende jaren.

De leden en toehoorders die afscheid namen zijn:

- W.P.L. Bakker
- Chr.N. Bergs
- A.J. van Deelen
- R.J.W. Franken
- W.E.F.M. Froger
- Th.J.J. van Steekelenburg
- J.M.L. Smies
- M.J.H.M. Hoogenbosch
- C.A. Koeleman
- R.I.M. Lijesen

De nieuw gekozen leden en toehoorders zijn:

- W.P.L. Broeders
- H.C. Flohr
- Th.A.H. van Klaveren
- C.W. Burgering
- H.M. van de Reep

De nieuwe samenstelling van de priesterraad voor de komende periode is:

- W.P.L. Broeders
- H.C. Flohr
- J.P.F. Glas
- A.J.M. van der Helm
- Th.A.H. van Klaveren
- J.C.M. Steenvoorden
- M.J.Th. Straathof
- H.A. Verbakel (vicaris-generaal, membra nata)
- T.F.M. Visser (vicaris-generaal, membra nata)
- C.W. Burgering (diaken, toehoorder)
- H.M. van de Reep (pastoraal werkster, toehoorder)

Mgr. J.H.J. van den Hende is voorzitter van de priesterraad. De bisschop kan statutair nog een lid aanwijzen.

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) nam destijds het besluit dat in ieder bisdom een priesterraad moest worden ingericht. Het kerkelijk wetboek (1983), samengesteld in het licht van Vaticanum II, bepaalt aangaande de priesterraad het volgende: In elk bisdom dient een priesterraad ingesteld te worden, een groep priesters namelijk die als het ware de senaat van de bisschop is, het presbyterium vertegenwoordigend, wiens taak het is de bisschop in het bestuur van het bisdom volgens het recht te helpen om het pastorale welzijn van het hem toevertrouwde deel van het volk Gods zo goed mogelijk te bevorderen (canon 495 par. 1).

BRIEF

Nieuwe automatisering voor parochies

26 juni 2017

Rotterdam, 26 juni 2017

Aan de besturen van de r.-k. parochies in Bisdom Rotterdam

Geacht bestuur,

Graag vraag ik langs deze weg uw aandacht voor het volgende.

Nieuwe automatisering voor parochies

Door de bisschoppenconferentie van de RK kerk is recent besloten tot goedkeuring van de introductie en invoering van een nieuwe oplossing voor de automatisering van de onder de bisdommen vallende parochies. In deze brief wordt nader ingegaan op de achtergronden van dit besluit, de nieuwe gekozen oplossing en de in de komende periode te volgen weg daarnaar toe. Wij hebben de parochies en PCI-en hierover geïnformeerd tijdens de vicariaatsbijeenkomsten op 19 en 20 juni jl.

Huidige automatisering voor parochies

Tot op heden is het pakket Navision de automatiseringsoplossing die door de bisdommen wordt aangeboden aan de parochies voor het voeren van administraties op het gebied van de leden en de kerkbijdragen, de financiële administratie en de begraafplaatsenadministratie.

In de afgelopen periode is door de bisdommen gezamenlijk nagedacht over de wijze waarop in de toekomst aan de automatisering van de parochies vorm gegeven moet worden. Hiervoor bestonden diverse aanleidingen:

- *Technische staat Navision*

De techniek van de huidige versie van Navision raakt snel verouderd. Destijds is veel maatwerk in het pakket ingebouwd en dat maakt het al meerdere jaren onmogelijk om door Microsoft beschikbaar gestelde updates te installeren. Hoewel de door de parochies gebruikte versie van Navision op dit moment nog wel wordt ondersteund door de leverancier, zal dit in de nabije toekomst ophouden (zo is de verwachting). Het risico van software die niet langer ondersteund zou worden kunnen we niet lopen en dit moment willen we dan ook voor zijn.

- *Gebruiksonvriendelijkheid*

Navision wordt door veel gebruikers als gebruiksonvriendelijk ervaren, met name ook de financiële module. Met name het ontsluiten van informatie (lijsten, overzichten) blijft voor veel mensen erg ingewikkeld.

- *Ontwikkelingen rondom SILA*

Hoewel de koppeling met SILA in Navision momenteel prima werkt, is het niet goed mogelijk om Navision in te richten op de situatie waarin de koppeling met SILA verdwijnt en waarop de mutaties in het ledenbestand op een andere wijze tot stand moeten gaan komen. Op dit moment wordt landelijk intensief overlegd over het behoud van SILA c.q. een latere ontkoppeling. Hoewel het er thans niet verkeerd uit ziet, is het nog onduidelijk of en voor hoe lang dit gaat lukken. Wel is duidelijk dat landelijk een uniform alternatief voor SILA gezocht moet worden: het is ondoenlijk om binnen parochies c.q. bisdommen allerlei verschillende systemen naast elkaar te hanteren.

- *Ontwikkelingen in regelgeving rond privacy*

Met ingang van 1 mei 2018 zal nieuwe, strengere Europese regelgeving van kracht worden ten aanzien van privacy en inzage in de registratie van persoonsgegevens. Om op deze nieuwe regelgeving voorbereid te zijn, moet een mogelijkheid worden ontwikkeld om ieder geregistreerd lid van onze kerk direct (d.w.z. zonder tussenkomst van een persoon/organisatie) inzage te geven in de van hem/haar geregistreeerde gegevens. Een dergelijke mogelijkheid, is binnen de huidige Navision omgeving niet te realiseren, maar moet in de nieuwe omgeving wel aanwezig zijn.

Nieuwe oplossing

De nieuwe automatisering voor parochies zal bestaan uit een gecombineerde oplossing van twee standaardoplossingen die, waar nodig, onderling gekoppeld zullen worden: Exact Online en DocBase.

Exact Online is een standaard oplossing voor het voeren van de financiële administratie van een organisatie, die door een groot aantal organisaties (groot en klein) wordt gebruikt. DocBase is een Document Management Systeem dat is gemaakt door het bedrijf Acanthis, gevestigd te Hardinxveld-Giessendam.

De combinatie van DocBase en Exact Online maakt het mogelijk om parochies een volledige nieuwe oplossing aan te bieden voor zowel de ledenadministratie,

de kerkbijdrage-administratie, de begraafplaatsenadministratie als ook de financiële administratie. Een bijkomend voordeel is dat DocBase ook een oplossing vormt voor de opslag van documenten, e-mails etc. bij leden en overige relaties. Ook het rechtstreeks aanmaken en opslaan van brieven behoort daarmee tot de mogelijkheden. Vanzelfsprekend zal ook in deze nieuwe oplossing worden voorzien in een koppeling met SILA, voor zolang deze koppeling door de politiek wordt toegestaan.

Wij zijn er van overtuigd dat wij met deze oplossingen, naast het voorbereid zijn op eisen die aan ons gesteld worden op grond van veranderende wet- en regelgeving, maximaal tegemoet kunnen komen aan de bezwaren die bij Navision golden op het gebied van gebruikersgemak en ontsluiting van informatie.

Naast de twee standaardoplossingen wordt een website/app gemaakt die voorlopig als werknaam MijnRKKerk heeft gekregen en waarmee we willen voorzien in de mogelijkheid om op een moderne manier met onze leden te communiceren. Daarbij kan het gaan om het inzage geven in de geregistreerde gegevens van leden, maar mogelijk ook het doorgeven van mutaties (bijvoorbeeld als de koppeling met SILA wegvalt) als ook het aanbieden van informatie, het doen van bestellingen en de betaling daarvan, etc.

Voorlichting en opleiding

Het is de bedoeling dat het nieuwe systeem, de combinatie van DocBase en ExactOnline, in het vierde kwartaal van 2017 voor iedereen beschikbaar komt. Dit betekent ook dat we in de loop van dat kwartaal de eerste parochies willen converteren naar de nieuwe omgeving. Uiterlijk per 31 december 2018 zouden alle parochies de overgang naar het nieuwe systeem gemaakt moeten hebben. De jaarafsluiting 2017 en het opstellen van de rekening en verantwoording over dat jaar kunnen nog in Navision geschieden. Per 30 juni 2019 wordt het gebruik van Navision beëindigd.

In samenhang hiermee worden in de tweede helft van het jaar 2017 cursusdagen georganiseerd om de overgang te begeleiden. Daarnaast zal (met name voor Exact Online) gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid van e-learning. Om het nieuwe automatiseringsoplossing te introduceren, worden in de komende maanden in de bisdommen voorlichtingsavonden gepland.

Nieuwe-automatisering.nl

Natuurlijk willen we u in de komende periode uitgebreid op de hoogte houden van alle nieuwe ontwikkelingen. Ter ondersteuning van de informatievoorziening over de invoering van de nieuwe automatisering is ook een website in het leven geroepen waar u alle relevante informatie kunt vinden: www.nieuwe-automatisering.nl. In de komende tijd zal op deze site steeds nieuwe informatie worden opgenomen over de voortgang van het project. Ook zal op deze site informatie worden gegeven over opleidingen en gebruikershandleidingen.

Mocht deze brief u aanleiding geven tot directe vragen en/of opmerkingen, bent u van harte uitgenodigd contact op te nemen met de heer A.A.J.J. van Wersch via a.v.wersch@bisdomrotterdam.nl.

Wij vertrouwen u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

mr J.C.G.M. Bakker,
algemeen econoom

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende op het feest van Onze Lieve Vrouw van Lourdes met de zegening van een nieuw tabernakel, Kerk HH. Laurentius en Ignatius (Eendrachtskapel te Rotterdam), 11 februari 2017

Jesaja 66, 10-14c; Johannes 2, 1-11

Broeders en zusters in Christus, vandaag op deze bijzondere dag mogen wij een bijzonder evangelie horen. De bruiloft van Kana, zoals verwoord in het evangelie volgens Johannes. Misschien heeft u in het boekje met uw ene oog schuin de tekst meegelezen en met uw andere oog de schildering aan de linkerkant bewonderd in de absis. Die laat het eerste wonder zien dat de Heer doet in zijn openbare leven, of, zoals het bij Johannes heet, zijn eerste teken. De tekens, de wonderen die Hij doet, zijn niet bedoeld om de aandacht op zichzelf te vestigen of applaus te oogsten. Het teken van de Heer is gedaan en opgeschreven, opdat wij tot geloof komen. Zoals ook de leerlingen erbij waren en het zagen, ze stonden met hun neus vooraan en kwamen tot geloof. Tot geloof komen is wat belangrijk is als we de woorden van de Heer horen, want de Heer die in deze wereld is gekomen, is Gods Zoon. God heeft ons zozeer liefgehad dat Hij zijn enige Zoon heeft gestuurd, opdat wij leven.

Links afgebeeld is dus het teken dat de Heer stelt om ons tot geloof te brengen, bij de bruiloft van Kana. Aan de rechterkant ziet u ook een afbeelding die u bekend zal voorkomen, het Laatste Avondmaal, aan de vooravond van het lijden en sterven van de Heer. Er zit tijd, drie jaar, tussen dat eerste teken in Kana en de laatste avond voor zijn stervensuur. In de tussentijd is de Heer rondgetrokken van stad tot stad en van dorp naar dorp. Steeds opnieuw stelde de Heer tekens: Hij genas mensen, vergaf mensen hun zonden en deed zelfs enkelen uit de dood opstaan. En zijn leerlingen trokken met Hem mee. Er was een brood vermenigvuldiging, Hij gaf een grote massa mensen te eten.

Zo trok de Heer rond en velen geloofden in Hem. Maar er stonden ook mensen te wachten om Hem om te brengen, ze gingen met Hem in discussie. De Zoon van God die in de wereld komt, dwingt ons niet te geloven, Hij drukt ons geen vertrouwen door onze keel. De leerlingen die enthousiast waren, werden steeds enthousiaster. En wie zou dat niet zijn? Ze hadden alles achtergelaten om de Heer te volgen. Hoe groot moet dan ook de klap zijn

geweest dat de Heer werd gevangen genomen en gekruisigd. Hij die alleen liefde had verkondigd. En de mensen joelen onder het kruis, ze schreeuwen en spotten. En de leerlingen, die zo enthousiast waren, nemen de benen. Ze zijn bang en Petrus zegt zelfs: ik ken Hem niet.

Twee zijn er onder het kruis te vinden: de apostel Johannes en de moeder van Jezus, Maria. Heel bijzonder vandaag mogen we aan haar denken. Ze heeft een opdracht vervuld van enorme betekenis. Ze werd door de engel gevraagd de moeder van de Heer te worden. De engel zegt dat ze overschaduwd zal worden door de Geest die haar zwanger maakt. En Maria zegt: mij geschiede naar uw woord.

Ze is haar woord trouw gebleven. Ze heeft Jezus opgevoed en is met Hem meegetrokken, ze heeft zich verheugd en ze heeft verdriet gevoeld. En uiteindelijk is ze onder het kruis te vinden als de diepbedroefde moeder. Vandaag, op 11 februari, begonnen in 1858 de verschijningen van Maria aan het arme herderskind Bernadette in Lourdes. Het gezin was arm. Bernadette voorziet in het inkomen van de familie door schapen te hoeden. Naar dat kind, dat niet kon lezen of schrijven, komt Maria met haar boodschap. Het was best wel een strenge boodschap: volharden in gebed, je bekeren, geloof hechten aan de liefde van God.

Maria maakt zich aan Bernadette bekend als de Onbevleete. Maria is op een bijzondere manier voorbereid op Jezus. Iedere mens die geboren wordt, deelt in de erfzonde. Van Maria wordt gezegd dat zij onbevleete was. Mensen denken het te snappen: ja, ze was maagd. Maar de onbevleete ontvangenis wil zeggen dat ze zonder de smet van de erfzonde is ontvangen in de schoot van haar moeder. Dat wil zeggen, ze is aan haar leven begonnen zonder beïnvloed te zijn door de zonde van de wereld. Zo werd ze voorbereid op haar bijzondere taak. Maar ze moest zelf ja zeggen. Ze moest het zelf durven beamen: mij geschiede naar uw woord.

Vandaag denken we aan Maria in Lourdes verschenen, en aan hoe ze in geloof met Jezus meetrok, en aan hoe ze met ons meetrekt op onze pelgrimstocht. We geloven in de Heer, die leeft en die is opgestaan en die de Heilige Geest schenkt tot kracht en wijsheid, steun en sterkte. Maar we mogen ook het gebed van Maria vragen. Ze is niet God zelf, we mogen haar daar ook niet mee verwarren. We vereren Maria. We aanbidden alleen God. We geloven

dat ze aan ons denkt. Ze is iemand die met heel haar hart met ons verbonden is, omdat haar zoon met ons verbonden is. We mogen heel bijzonder vandaag om haar voorspraak vragen. Opdat zij helpt dat ons geloof blijft leven, dat ze de Heer vraagt dat we trouw blijven bidden tot de Zoon dat we in de liefde trouw mogen blijven.

We geloven dat de Heer die met het Laatste Avondmaal zijn leerlingen een bijzonder geschenk heeft gegeven, ook vandaag bij ons is. Neemt en eet, doet dit om Mij te gedenken. Ik ben de Goede Herder, zegt Hij. Als we dat geloven, mogen we het ook in geloof aanvaarden als Hij zegt: dit is mijn lichaam en bloed. We zien Hem niet, maar we horen hem in de Schrift en ontvangen hem in de eucharistie, Hij is voedsel en gastheer tegelijk. Het brood is maar een klein stukje brood, en de wijn is maar een klein beetje wijn. Maar we geloven met de ogen van het geloof, dat we Jezus zelf ontvangen in de communie. Zo is Hij net zo dicht bij ons als Hij was bij zijn leerlingen.

In deze kapel wordt niet alleen de eucharistie gevierd, maar is ook eucharistische aanbidding om te weten dat je dicht bij de Heer bent in het sacrament. Want Hij heeft gezegd: Ik ben bij u tot het einde van de wereld. Hij is dat wereldwijd, ook op plekken waar christenen worden vervolgd en bedreigd. Want zo klein als Bernadette was en zo klein als Maria was toen de engel tot haar sprak, zo komt de Heer naar alle kleine mensen, mensen die teleurgesteld zijn en ten einde raad. De Heer staat naast ons.

[Tot de gelovigen van de internationale Engelstalige gemeenschap] We weten dat we een kleine gemeenschap zijn. En hoewel we van verschillende plaatsen komen, zijn we verenigd in geloof. Mogen we bidden dat deze plek uitstraling mag hebben in onze harten en in deze stad.

We zullen in deze viering het tabernakel zegenen, dat afkomstig is uit de Sacramentskerk in Gouda, die enkele jaren geleden is gesloten. Zo willen we het tabernakel opnieuw toewijden aan de bijzondere taak om het heilig Sacrament te bewaren. Amen.

HOMILIE

**van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de diocesane Wereldjongerendag,
St. Victorkerk Waddinxveen, Palmzondag 9 april 2017**

Matteüs 21, 1-11; Jesaja 50, 4-7; Filippenzen 2, 6-11; Matteüs 26, 14-27, 66

Nadat we de intocht in Jeruzalem hebben herdacht, zijn we al gauw gekomen bij het moment van de kruisiging. Eerst is het ‘Hosanna!’ daarna bespotting en veroordeling en ze schreeuwen: ‘Weg met Hem!’ Het is zeer indringend wanneer je volgt wat met Jezus gebeurt, en als je ziet wat de houding is van verschillende personen en wat ze ervan maken. Het zijn er maar weinig die het voor Jezus opnemen. De vrouw van Pilatus zegt: “Laat u niet in met deze rechtschapen men, want ik heb vannacht in een droom veel om Hem moeten doorstaan.” Zij ziet in hem geen misdadiger en niet iemand die de kruisdood verdient. Maar de leerlingen zijn bang en worden steeds banger. Ze verloochenen Jezus en slaan op de vlucht. En dan hangt Hij aan het kruis en komt van de omstanders de spottende vraag: als hij de Zoon van God is, laat Hij dan van het kruis komen en laat die Hem dan redden. Het is een spottende vraag, want ze zien wel degelijk hoe Hij lijdt.

Lijden en dood. Ook in onze tijd stellen mensen die vraag wel eens: Waar is God? Kan die mensen niet van het kruis halen? Waar is God? Vandaag zullen de Koptische christenen dat misschien ook hebben gedacht bij de aanslagen die zij meemaakten in hun kerk, waar ze voor de viering van de liturgie bijeen waren. (Bij bomaanslagen op koptische kerken in het noorden van Egypte vielen op Palmzondag in totaal meer dan veertig doden en raakten vele mensen gewond. Er ontplofte een bom in een kerk in de stad Tanta, ten noorden van de hoofdstad Caïro. Later in de ochtend ging ook een bom af voor de ingang van een koptische kerk in de havenstad Alexandrië.)

De opmerking van de omstanders bij het kruis getuigt van spot: Laat die Hem dan redden. Voor veel mensen door de eeuwen heen is het eerder een pijnlijke vraag als ze met lijden te maken hebben: Waar is God?

Als we het evangelie van deze Palmzondag goed tot ons door laten dringen, dan mogen we beseffen dat het de Zoon van God is die lijdt en het de mensen zijn die Hem bespuwen en bespotten en opjagen. Bij zoveel lijden zou je kunnen uitroepen: waar is God? Maar eigenlijk kunnen we beter vragen: wat

is er met de mens gebeurd, dat mensen zover gaan en een onschuldige Jezus vernederen en pijn doen en kruisigen? God is niet ver weg. Want waar lijden en dood is, daar staat Jezus, de gekruisigde naast ons. Hij heeft zijn leven gegeven aan het kruis. Hij staat op uit de dood en gaat voor ons uit naar het eeuwig leven. Veel christenen die gevlucht zijn en onderdrukt zijn, zijn vaak heel goed in staat om te zeggen dat God dichtbij hen is. Terwijl mensen die in veiligheid leven bijna academisch kunnen zeggen: “Waar is God bij lijden?” zullen zij zeggen: “God laat ons niet in de steek.”

Dus veeleer is de vraag: Wat is er met de mens gebeurd? God heeft ons toch niet zo gemaakt dat we ons hart sluiten voor de nood van anderen? Palmzondag is het begin van de week waarin we toegroeien naar Pasen. We horen aan de ene kant: hosanna, welkom. En aan de andere kant: aan het kruis met Hem. Zo doen mensen dat blijkbaar. Ze geven op, vluchten weg of maken actief een einde aan het leven van de Heer en zoveel anderen.

Waar is God? Die is in Christus dicht bij de mensen die lijden. Wat is er met de mens gebeurd? We zijn geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. Dat geldt voor alle mensen, ook al wordt het leven van veel mensen en ook hun menselijke waardigheid met voeten getreden.

Als kinderen van God mogen wij zijn beeld van liefde en trouw, dat in ons binnenste is gelegd, met eerbied bewaren en blijven vernieuwen. Dat doen we door te bidden en om vergeving te vragen in het sacrament van boete en verzoening en in Jezus' Naam te komen tot daden van barmhartigheid en liefde.

God is in Christus dicht bij ons. Hij reikt ons de hand en zegt: Vrede zij u.

Onze bijeenkomst vandaag heet Tour of Faith. En we mogen ook deze goede week een reis maken, geraakt door het lijden in de wereld, niet stil zitten en ons hart sluiten. We mogen ook zelf getuigen van de liefde van Christus, ook als het pijn doet en ons onbegrip oplevert en zeker als er vragen worden gesteld. We mogen zeggen dat we in die Heer die gestorven en verrezen is geloven en op Hem willen bouwen in plaats van afbreken en kapot maken. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de chrismamis, Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth Rotterdam, woensdag 12 april 2017

Jesaja 61, 1-3a.6a.8b-9; Openbaring 1, 5-8; Lucas 4, 16-21

Broeders en zusters in Christus, het is belangrijk dat we vanavond hier zijn. Aan de vooravond van de belangrijkste dagen van ons kerkelijk jaar, de dagen van Jezus' verlossend lijden, zijn kruisdood en verrijzenis. We zijn vanavond bisdombreed bijeen. Morgen, overmorgen en daarna zullen we op verschillende plaatsen in ons bisdom in verbondenheid met elkaar het paasfeest vieren. Maar vanavond zijn we als bisdom samen gekomen voor de oliewijding, de zegening van de olie voor de zieken en de geloofsleerlingen, en de wijding van het chrisma.

Ik hoorde in de gang zeggen: hij zal het waarschijnlijk weer hebben over het netwerk van liefde als beeld voor de Kerk. Dat wil ik inderdaad doen. Sinds de viering van het 60-jarig bestaan van ons bisdom hebben we meerdere keren benadrukt dat we als Kerk een netwerk van liefde zijn rond Christus. Voor velen is het thema netwerk van liefde iets geworden dat in het hart wordt bewaard. Het is een netwerk verbonden met Christus om in zijn Naam te bouwen aan een beschaving van liefde. Maar als we dat voortvarend aan willen pakken kan het ook heel gauw een koepelorganisatie worden van doeners. Daarom is het belangrijk dat we naast het verkondigen en de naastenliefde en al ons bouwen aan een beschaving van liefde, ook aan de ander kant beginnen en stilstaan bij het gebed.

Een netwerk van liefde dat met enthousiasme bezig is met allerlei activiteiten, dat als het ware 'losgaat' om het evangelie te verkondigen in woord en daad, kan zich met alle goede bedoelingen ook loszingen van de Heer. Vanavond mogen we juist rond die Heer -die gestorven en verrezen is- samen zijn. De Kerk als netwerk van liefde rondom Christus begint bij het gebed. Zoals we vandaag lezen dat Jezus in de synagoge is, waar gebeden wordt en het stil kan zijn, waar uit de Schrift wordt gelezen. Het is de plek waar je in gebed dingen bij God kunt brengen, waar je kunt leren en in gebed van God kunt ontvangen.

Jezus gaat naar de synagoge. “Volgens zijn gewoonte”, staat er (Lucas 4, 16). De Heer gaat heel bewust naar de synagoge. Het is geen ingesleten gewoonte, of omdat anders het hele dorp zou zeggen: hij gaat tegenwoordig niet meer. Nee, de Heer heeft het nodig. Hij is trouw in het gebed en Hij zoekt het om verbonden te zijn met de Vader die Hem gezonden heeft. En al zondert Hij zich af in het gebed, dat gebed wordt nooit wereldvreemd. Want Hij brengt de mensen die Hem zo ter harte gaan voor de Vader. De apostelen die Hij kiest (Lucas 6, 12-16), de mensen die Hij geneest, de mensen die naar Hem toekomen met vragen en verwachtingen, al deze mensen brengt Hij voor de Vader die Hem gezonden heeft. En in de synagoge, zoals we vandaag horen, betreft Hij de woorden van Jesaja op zichzelf en Hij zegt: ze komen nu tot volle wasdom en vervulling. Het Schriftwoord is thans in vervulling gegaan (Lucas 4, 21) Ik ben degene die gezonden is en die beloofd is, opdat de wereld mag leven (cf Lucas 4, 43; Johannes 4, 16-17).

De Heer begint bij het gebed, het is steeds opnieuw zijn vertrekpunt voor zijn werk onder de mensen. En de leerlingen zeggen: Heer, leer ons bidden (Lucas 11, 1-5), want zonder dat houden we niet vol wat U ons toevertrouwt.

We mogen hier samen zijn in de kathedraal van ons bisdom, maar we leven en wonen op heel veel plaatsen. We laten op veel plaatsen onze sporen na vanuit onze kerkgebouwen komen wij tot allerlei vormen van naastenliefde en vrijwilligerswerk op allerlei plaatsen waar we steun bieden, omdat het evangelie ons daartoe aanzet en wij in Christus' Naam op andere plaatsen willen komen, bij medemensen voor wie eveneens de Blijde Boodschap van het evangelie bedoeld is.

Vandaag mogen we als bisdom samen zijn in geloof en we weten dat we ook samen moeten bidden. De Heer zegt weliswaar tot ons dat ons gebed zonder opsmuk kan zijn, met de ramen en deuren dicht, want de Vader die in het verborgene ziet weet of de woorden uit ons hart komen, wanneer we bidden zonder omhaal van woorden (Matteüs 6, 5-6).

We vieren de heilige Eucharistie. We mogen de levende Heer verwelkomen en ontvangen als onze gastheer en als voedsel. De eucharistie is een grootste dankgebed dat de Kerk gegeven is, als bron en hoogtepunt voor ons leven in geloof. De priesters zullen vandaag opnieuw hun gelofte uitspreken. Ooit gewijd tot priester voor de Kerk, een groot aantal van hen specifiek voor

ons bisdom, zijn de priesters zich ervan bewust dat je steeds je toewijding mag hernieuwen en de kracht en genade van de Heer mag ontvangen om het dienstwerk te volbrengen met het oog op de Kerk die een netwerk van liefde is en waarvan we deel zijn. De priesters wil ik zeggen: probeer trouw te zijn aan je gebed, want er wordt veel van jullie gevraagd. Het voorgaan in geloof (door uw heiliging, verkondiging en leiding), het op het spoor komen van allerlei talenten die de Heer aan de verschillende leden van het lichaam van Christus gegeven heeft, het gebed voor mensen. Ik zou u willen vragen, priesters, om ook dat gebed een belangrijke plek te blijven geven in uw dienstwerk. Het bidden van het brevier is soms ingewikkeld. Misschien zit je te knikkebollen na een lange dag werken, maar het zijn de psalmen die ook de Heer bad. En de diakens, gewijd omwille van het dienstwerk van de liefde (het dienstbetoon), zij sluiten zich aan bij dit gebed. Door het gebed kunnen we pas echt beseffen dat wat we doen en wat we zeggen en tot stand brengen, en zelfs als we vallen, het altijd in Gods aanwezigheid is, die nooit laat varen het werk van zijn handen (Psalm 138, 8).

Inmiddels bidden ook veel gelovigen het getijdengebed. In de Psalmen wordt het Woord van God tot gebed van de mensen (CKK 2587). Het wordt inderdaad het gebed van mensen: Heer, ik bid tot U vanuit de diepten (Psalm 130); Heer, ik dank U (Psalm 118); U heeft me altijd nieuwe moed gegeven (Psalm 138).

We weten van de Heer dat volharden in gebed belangrijk is als we verbonden willen zijn en blijven met de Heer die liefde is (Lucas 18; cf Johannes 15).

Dit jaar gedenken we in de Kerk dat honderd jaar geleden (1917) bij de verschijningen in Fatima ons op het hart is gedrukt om te blijven bidden. Ook Maria vraagt te volharden in gebed. En voor velen is de rozenkrans instrument bij uitstek om samen met Maria tot de Vader te bidden en biddend te denken aan de vele dingen die God ons in zijn heilsgeschiedenis geschonken heeft.

Blijf bidden. Ik zeg het ook tegen mezelf. Want net als u denkt een bisschop wel eens: ‘als ik dit of dat nog even kan doen, als ik hier nog even een punt zet en dit afmaak...’ Maar, het is niet goed om los te komen van de Heer, en daarom is het dus nodig om te blijven bidden.

We moeten niet gaan denken: nou, nog even bidden, maar dan moet ik toch

echt aan de slag. Bidden is ons vertrekpunt, onze levende band met de Heer die het middelpunt is van de Kerk als netwerk van liefde. Het gebed leert ons de juiste proporties te zien, als je bijvoorbeeld teleurgesteld bent, geen waardering of gehoor krijgt. Het gebed kan ons helpen om de blik en het hart helder te houden en scherp op waar het in het evangelie om gaat. Dat we duidelijk zien waar nood is en waar een vraag aan ons wordt gesteld, en dat we zien dat de Heer ons voortdurend wil bemoedigen en tot hulp zijn.

Het gebed tot bemoediging. De heilige oliën en het chrisma gaan we straks gebruiken wanneer we biddend de sacramenten mogen vieren.

De Kerk als een netwerk van liefde tot opbouw van een beschaving van liefde. Dat kan niet zonder gebed, anders wordt het een netwerk los van Christus, een paraplu zonder handvat.

Broeders en zusters in Christus, het is goed om hier voor de chrismamis samen te zijn en ons met nadruk voor te nemen om opnieuw trouw te zijn aan het gebed, danwel met overtuiging ons gebedsleven voort te zetten. Dan pas kan de Heer ons hart ten diepste verrijken en ons troost en vergeving schenken als we aan de grond zitten.

Mogen we zo op weg gaan naar Pasen en als netwerk van liefde verbonden zijn en blijven met de verrezen Heer, die ons liefheeft (cf Apocalyps 1, 5) en die niet geaarzeld heeft zijn leven te geven en zijn misdadigers te vergeven en die naar ons smeken luistert, telkens weer.

Moge de Heer ons bidden en werken aanvullen, opdat het helemaal in zijn Geest mag zijn. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de herdenking van 150 jaar heiligverklaring van de Martelaren van Gorcum, Bedevaartskerk HH. Martelaren van Gorcum in Brielle, zaterdag 29 april 2017

Jesaja 41, 8-10.13-14; Matteüs 10, 26-33

Broeders en zusters in Christus, “God heeft Hem hoog verheven” (cf Fil. 2, 9) zijn de woorden die we zongen na het beluisteren van het evangelie. God heeft Hem hoog verheven. Heel bijzonder na Pasen vieren we dat Jezus verrezen is, dat Hij is opgestaan en leeft en tegen zijn vrienden heeft gezegd: Vrede zij u (Lc. 24, 36; Joh. 20, 20.21.26). Als we Pasen vieren en we zijn opstanding beklemtonen, moeten we niet vergeten dat Hij eerst door een diep dal is gegaan. We vieren Pasen, maar dat wordt voorafgegaan door Goede Vrijdag. De Heer die door zijn menswording ons leven wilde delen (cf Joh. 3, 16-17), heeft ook een periode van lijden en vernedering gekend. Eigenlijk volstrekt ten onrechte, want Hij was de liefde van God, Gods Zoon die het gezicht is van de barmhartigheid van de Vader. Hij heeft mensen alleen het goede geschonken in Naam van zijn Vader, die Hem gezonden heeft. Die liefde en mildheid van de Heer zijn niet beantwoord door mensen. Mensen leken een hart van steen te hebben, of zelfs dat niet, want een hart van steen kan niet haten. Terwijl haat en bespotting de boventoon voerden.

De Heer is door het diepe dal gegaan van de kruisdood en het graf. Voor veel mensen leek het toen voorbij te zijn bij de aanblik van Jezus die lijdend en bloedend aan het kruis hing. Aan de andere kant zou je ook kunnen denken dat het voorbij is als je je realiseert wat mensen hebben gedaan. Ze hebben Hem dood gewenst en bespot. Zoveel kwaad, daar kan de liefde van God niet tegenop, zou je zeggen. Toch is Hij verrezen. Niet door van zich af te slaan, maar door vol te houden in de liefde en de vrede die Hem zo eigen zijn. Aan het kruis heeft Hij geen verwijten gemaakt, er was geen ingehouden vloek. Maar Hij zei: Vergeef het hun, Heer, want ze weten niet wat ze doen (Lc. 23, 34).

Die gekruisigde Heer, die het verlossend lijden heeft doorstaan en die is opgestaan uit de dood, is de levende Heer in ons midden. Van Hem mogen we ook vandaag onderstrepen, dat zijn naam is gebleven en zijn liefde gaat nog steeds naar ons uit.

Het is goed Pasen te vieren en daar vijftig dagen de tijd voor te nemen om op Pinksteren de Heilige Geest te ontvangen. Juist in deze paastijd, waarin de kleur wit de boventoon voert in de liturgie, hebben we vandaag de kleur rood aan, die verwijst naar bloed en martelaarschap. Want de Heer heeft onze wereld ten diepste veranderd, maar tegelijkertijd volgt onze wereld nog de sporen van kwaad en onrecht, en diept die sporen van haat en geweld, van kwaad en zonde verder uit. Soms wordt wel gezegd, dat het paasfeest niet op zou kunnen tegen die duisternis. Maar we geloven dat de Heer in zijn liefde het grootste verschil maakt en redding brengt. Dat kwaad niet met kwaad werd beantwoord en dat de weg is geopend naar eeuwig leven. Niet degene die van zich af slaat, niet degene die het hardst kan blaffen, maar Degene die zegt: In uw handen beveel ik mijn geest (Lc. 23, 46; cf psalm 31, 6), heeft de dood overwonnen en de weg geopend naar nieuw leven voor altijd.

We hebben de kleur wit vandaag vervuild voor rood om te denken aan de martelaren die op deze plaats, verbonden met de Heer, zijn gestorven. Ze waren ten diepste overtuigd van de liefde van God, die voor alle mensen bestemd is. Menigeen had zich ingezet voor de verkondiging van Gods heil en het sacrament van boete en verzoening toegediend. Menigeen heeft zich zo ingezet om mensen bij de Heer te houden, door zielzorg en gebed. Het geloof in de levende Heer was de kracht in hun hart.

Het was een tijd, waarin mensen elkaar het leven benamen alsof het niks was. Waar is dan God, zou je kunnen zeggen. Maar eigenlijk moet je vragen: Met zoveel liefde van Christus en vrede bij zijn opstanding, wat is er met de mens gebeurd? Waarom komt de vrede van de Heer zo moeilijk in ons tot volle wasdom? We zijn als mensen, geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, toch zijn instrumenten om op te bouwen, het goede te zaaien en te verbinden?

Vandaag staan we stil bij de herdenking van 150 jaar heiligverklaring van de Martelaren van Gorcum. Het heeft lang geduurd voor ze heilig werden verklaard, zeggen sommigen. In de zestiende eeuw zijn ze gestorven, in de zeventiende eeuw zijn ze zalig verklaard (14 november 1675). Maar uiteindelijk in de negentiende eeuw zijn ze door paus Pius IX heilig verklaard (29 juni 1867). Hij onderstreept hun geloofsgetuigenis, hun band met Christus, hun volgehouden liefde.

Vandaag mogen we het bedevaartseizoen openen en de heiligverklaring herdenken. Het is geen kwestie van overmoed of pracht en praal: moet je zien wat we tot stand hebben gebracht... Nee, in alle eenvoud zeggen we: moet je toch eens zien wat God in het hart van de martelaren heeft kunnen bewerken. Ze waren zeer toegewijd aan de Heer als parochiepriesters en als religieuzen die het gemeenschappelijk leven hoog in het vaandel hadden. Het waren geen helden zonder vrees. Nee, dag voor dag hebben ze het zwaar gehad toen ze gearresteerd waren en werden onderdrukt. De beschrijving van hun laatste dagen spreekt van bedreigingen, treiteringen en geweld. Zoals ook de Heer is overkomen. En het mooie is: ze spreken elkaar moed in, houden elkaar vast, biechten bij elkaar en blijven bidden: de mensen zijn toch gemaakt naar uw beeld en gelijkenis, we zien daar zo weinig van wanneer zij ons bespotten.

Martelaarschap in de Kerk zoekt niet zichzelf, is niet het met geweld ombrengen van mensen. Nee een martelaar van de Heer vertrouwt op God en houdt vol in de liefde van de Heer. En als ze worden bedreigd en gemarteld, gaan ze zelf ten onder en nemen geen anderen mee in de dood. Martelaren van de Heer volgen de Heer die gezegd heeft: wie zijn leven wil redden zal het verliezen maar wie zijn leven verliest om Mij nentwil zal het vinden (Mt. 16, 24-25; Mc. 8, 34-35; Lc. 9, 23-24; Lc. 17, 33; Joh. 12, 25).

De viering van 150 jaar heiligverklaring onderstreept vandaag dat de Martelaren van Gorcum met de Heer verbonden waren en met de dood voor ogen bleven geloven in de verrijzenis. In de turfschuur hier dichtbij, waar ze de dood vonden, spoorden ze elkaar aan: houd moed, een paar stappen nog (op de ladder naar de balk waaraan zij werden opgehangen) en niets kan je nog weghouden van de liefde van God en het eeuwig leven. En zo is hun martelaarschap een getuigenis van het geloof in Pasen, van hun overgave aan de levende Heer, die het kwaad en de dood overwint door liefde en vergevingsgezindheid.

Vandaag stelt ook de vraag naar onze tijd. Als je leest wat de martelaren van Gorcum destijds moesten verduren, komt het angstig dicht bij wat mensen vandaag moeten meemaken. Denk aan christenen in het Midden-Oosten die worden getreiterd en gedood. Hier in Nederland sta je er misschien niet zo bij stil, maar het leven daar wordt getekend door geweld en vervolging en door gebrek aan vrijheid van godsdienst. Hier gaat het zo kabbelend verder en mensen denken: als het bij onze landgrens maar ophoudt. Dank

je de koekoek. Dat is niet wat de Heer ons vraagt en dat is ook niet wat vrede oplevert. “Waar is God?” denken wij misschien. Terwijl zij misschien denken: “Waar zijn onze medebroeders en zusters in het geloof? Zijn ze wel solidair? Draaien ze ons niet de rug toe?”

We willen vandaag, op deze plek dichtbij het martelveld hier, denken aan de vele mensen die nu in het Midden-Oosten op een vreselijke manier worden bedreigd en die van hun geloof moeten getuigen. Vandaag wordt gevraagd niet alleen in gebed verbonden met hen te zijn, maar ons ook in hen te blijven verdiepen en hen te steunen waar we kunnen.

Martelaarschap is van alle tijden gebleken. Ook al is de Heer verrezen en de engel van dood en kwaad eruit gehaald (1 Kor. 15, 55), ook nu kiezen veel mensen in alle vrijheid voor het tegendeel, voor wat kwaad is in Gods ogen. Maar we vieren, dat ondanks alle verwerping, zonde en pijn, de Heer van ons vraagt in de liefde te volharden. Niet ons hart te sluiten en het kwaad in de wereld niet te ontkennen en te onderschatten, maar ons hart te binden aan wat tot vrede strekt, tot opbouw van Gods rijk van liefde.

Paus Franciscus is deze dagen in Caïro in Egypte en brengt een bezoek aan de Koptische Kerk. Hij heeft gisteren getuigd dat de band onder christenen de liefdesband moet zijn. Was het in de tijd van de Reformatie zo dat katholieken en protestanten tegenover elkaar stonden, nu worden we opnieuw geroepen tot een gezamenlijk getuigenis. Paus Franciscus zegt: het is een ‘oecumene van het bloed’, want vervolgers en terroristen kijken niet of je katholiek of orthodox of protestant bent, maar vanwege je christen-zijn word je vervolgd en gedood (cf toespraak bij audiëntie 12 oktober 2016: “de vijand leert ons de oecumene van het bloed”). Dat we als christenen uitgerekend door bedreigingen aangespoord worden en uitgenodigd worden om mee te bouwen aan christelijke eenheid, zoals de Heer door zijn kruisdood onze eenheid op het oog heeft.

Mogen we vanaf vandaag alle mensen in ons gebed insluiten die vervolgd worden. Christenen op de eerste plaats, want met hen vormen we één familie van de Heer. Maar ook alle anderen. Voorbij haat en geweld mogen we in Jezus’ Naam Gods liefde verkondigen om te bouwen aan wat tot eenheid strekt en tot eer van God. Mogen we als we naar huis gaan volharden in dat gebed. Dat de Heer ons op voorspraak van de Martelaren van Gorcum mag

omvormen tot mensen van vrede en dat zijn Pasen mag doorbreken in vele harten, dat het licht van Christus (cf Joh. 8, 12) mag schijnen in de duisternis van onze tijd en de liefde en kracht mag brengen die de verrezen Heer ons met zijn vrede toewenst. Amen.

HOMILIE

van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de priesterwijding van Eli Stok, Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth Rotterdam, zaterdag 10 juni 2017

Numeri 11, 11b-12.14-17.24-25a; Hebrëeën 5, 1-10; Lucas 12, 35-44

Broeders en zusters in Christus. Beste Eli, het is vandaag een bijzondere dag waarop we bisdombreed samenkomen om hier in de kathedraal jou tot priester te wijden. Er zijn ook velen uit het bisdom Haarlem-Amsterdam gekomen, waar je vele verbindingen hebt gelegd tijdens je studie en in het bijzonder ben je in het gezelschap van je familie.

Je bent geen stagiair meer of student. Je hebt als diaken de eerste stappen gezet in het diaconaat en pastoraat en het is vandaag dat ik jou als diaken mag wijden tot priester. Dat komt niet zomaar uit het niets, als zomaar een sprong voorwaarts, maar het is zorgvuldig voorbereid in het besef dat God je roept en nodig heeft.

Broeders en zusters, we hebben in deze viering als afsluiting van de openingsritus (collecta-gebed) gebeden voor de wijdeling. We hebben om dienstbaarheid (famulatio) gevraagd en om volharding (perseverantia). We mogen er niet aan voorbij gaan dat het ambt van priester een dienstwerk is. Bij de diaken zul je dat gauw herkennen, het woord diaken betekent dienaar. Maar als je priester wordt, mag je dat steeds doen getekend door de eerste wijding die je hebt ontvangen. Dienstbaarheid is belangrijk om niet te vergeten. Dienstbaarheid en volharding. Volharding vragen wil zeggen dat je niet alleen zelf de kracht opbrengt, maar dat door de priesterwijding de kracht en de lange adem wordt geschonken om het dienstwerk te vervullen.

We denken misschien bij dienstbaarheid allereerst aan een lange actielijst: waar je nodig bent, de handen uit de mouwen steekt en helpt. En bij volharding denken we misschien vooral aan zaken als: het moeilijk hebben, het druk hebben, doordoen en doorduwen. Toch is dat niet het eerste om te denken.

Als we in gebed aan de Heer om dienstbaarheid en volharding vragen, dan mogen we op de eerste plaats kijken naar Jezus zelf, die de Heer is en die ons roept en bijeenbrengt, die ons leven deelt, Gods Zoon die in onze wereld is gekomen (cf Joh. 3, 16-17; 1 Joh. 4, 9).

Dienstbaarheid is een uiting van de innerlijke gezindheid van onze Heer, van zijn hele persoon en zijn zending. De Heer waste de leerlingen de voeten bij het laatste avondmaal (Joh. 13). Hij is Heer en leraar, maar ook iemand die dienaar is. Jezus zegt dat Hij gekomen is om te dienen en niet om gediend te worden (Mt. 20, 28; Mc. 10, 45).

We lezen vandaag in het evangelie een prachtige gelijkenis, waarin de leerlingen opgeroepen worden om waakzaam te zijn en de lampen brandend te houden tot de heer komt, de heer van het huis. Bijzonder is dat als de heer van het huis komt en hij de dienaar ziet, dan zegt hij niet: stook de kachel op en reik mijn pantoffels aan! Nee, als eerste stap bedient hij zijn dienaren. Jezus, de Heer van de Kerk, gaat ons voor op de weg van de dienstbaarheid, de voetwassing, de dienst aan zijn dienaren tot het uiterste.

En volharding is niet allereerst een kwestie van de tanden op elkaar en dapper doorduwen, maar kijken en opzien naar Jezus. De Hebreëen brief schetst hoe Jezus Christus hogepriester is. De Heer heeft volgehouden in tegenspoed en lijden, tot in de dood. Hij heeft in de school van het lijden gehoorzaamheid geleerd en is oorzaak van heil voor ons allen geworden.

We bidden voor die twee dingen, dienstbaarheid en volharding, in het licht van het leven van de Heer, hoe Hij ons tegemoet is getreden in dienstbaarheid en volharding.

Broeders en zusters, vandaag mogen we vieren dat Eli priester wordt en ten volle ja zegt om de roep van de Heer te aanvaarden in dienstbaarheid en volharding. Ja zeggen is niet iets voor alleen vandaag, maar elke keer opnieuw mag je als priester ja zeggen tegen de Heer die je kracht geeft door de handoplegging en het gebed, de Heer die je aanspoort en je geen rust geeft (2 Kor. 5, 14), maar die je ook de vrede schenkt.

Werken als priester is niet eenvoudig. Er zijn prachtige taken, zoals het samen vieren van de sacramenten en bidden, mensen troosten en mensen begeleiden

op de weg van het geloof. Daar mag je soms de vruchten van zien. Maar er is ook de volharding nodig in tijden die moeilijk zijn. Je zult zoals Mozes maar op weg zijn met mensen door de woestijn en al gauw begint het geklaag. En dan zie je dat ook Mozes begint te klagen: Heer, ziet u niet hoe het volk zich telkens tot mij keert, moet ik er helemaal alleen voor zorgen? Hij weet zich geroepen en zegt: Heer, U kunt er iets aan doen. Maar God vraagt volharding en neemt niet alles over. De leiding van God neemt niet weg dat ook Mozes moet handelen. Dat blijft ook als het zwaar is en je weinig medewerking lijkt te krijgen. En dan zegt God tegen Mozes: Zoek zeventig mannen die leiders en oudsten kunnen zijn. En zo volgt op de klacht van het volk en na de klacht van Mozes, die ten diepste een roep is in vertrouwen op God, het besef dat de taak van Mozes blijft, maar dat hij het samen met anderen mag volbrengen. In de dienst van de Heer wordt volharding gevraagd, maar ook het besef dat God ons nooit boven onze krachten beproefd, al lijkt het wel eens zwaar en uitzichtloos.

Broeders en zusters, bidden om een houding van dienstbaarheid en volharding is niet iets wat we alleen vandaag voor Eli moeten doen, dat zouden we elke keer opnieuw in gebed aan de Heer moeten vragen, want het is een dienstwerk in en met de Kerk en ons voortdurende gebed is een goede manier om Eli te steunen in zijn werk als priester.

We zijn niet over een nacht ijs gegaan. Eli is gevormd door zijn studie en opleiding en door zijn familie. En aanwezig is pastoor De Maat die Eli destijds in Zeeland voorbereid heeft op het vormsel, mensen van de Tiltenberg zijn hier, van Bovendonk en Vronesteyn. De weg als priester is een weg met de Heer en met velen. Het is een weg waar steeds weer nieuwe mensen aan mogen sluiten. Eli, jij hebt het vermogen mensen aan je te binden, aan de Kerk en Christus. En je weet jezelf te verbinden met mensen. Het jongerenkoor Faith dat vandaag hier ook zingt, is daar een teken van.

Broeders en zusters, we mogen de priesterwijding van Eli vieren vandaag, in het besef dat het belangrijk is te vragen om dienstbaarheid en volharding bij het volbrengen van het dienstwerk des Heren. En wat daarvoor nodig is. De lendenen omgord, hoorden we in het evangelie. Wat houdt dat in? In de bijbelse tijd liep men in lange kleden, zoals dit liturgische kleed lang is. Maar in een lang kleed kun je niet de vloer vegen. Als je het opbindt, ben je klaar om aan het werk te gaan. Je lendenen op deze wijze betekent ook dat je eer

brengt aan de Heer door daadwerkelijk je bereidheid tot werken te tonen aan God die je roept en die mensen aan zich bindt.

We mogen vieren dat de Heer ons roept. Ik hoop dat er onder u mensen in de kerk zijn die nadenken over hun roeping tot het huwelijk, het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. En over hoe de Heer kracht kan geven aan ieder van ons overeenkomstig onze roeping.

We leggen niet de hele zending van de Kerk bij jou neer Eli, maar we zullen samen moeten werken in kracht van de Geest. In antwoord op de roepstem van de Heer om de zending van de Heer te volbrengen, en daarin mogen we elkaar aanspreken om dienstbaar te blijven en te volharden. En we mogen ons verheugen over de talenten die de Heer aan ieder van ons geeft in zijn royale genade en nabijheid elke dag, om met liefde en hoop te bouwen aan het rijk van God.

Eli, moge de Heer je gelukkig maken. Als naaste medewerker van de bisschop mag je als priester de eucharistie vieren, het sacrament van boete en verzoening toedienen en de andere sacramenten. Moge de Heer je nabij zijn en volharding schenken bij het vervullen van deze taak van heiliging, bij de verkondiging van het evangelie en bij opbouw van het volk van God. Amen.

DECREET

SAMENVOEGING VAN DE PAROCHIEËLE CARITASINSTELLINGEN VAN DE VOORMALIGE PAROCHIES H. MARIA KONINGIN TE KRIMPEN A/D IJSSEL EN ST. JOSEPH TE NIEUWERKERK A/D IJSSEL EN OPRICHTING VAN DE PAROCHIEËLE CARITASINSTELLING VAN DE PAROCHIE SINT CHRISTOFFEL

Aan de betrokken gelovigen,

Gezien het verzoek tot samenvoeging, zoals dat op 7 december 2016 is gedaan door de PCI-en van de voormalige parochies H. Maria Koningin te Krimpen a/d IJssel en St. Joseph te Nieuwerkerk a/d IJssel, en op grond van mijn bevoegdheid en in het licht van canon 121 van de Codex Iuris Canonici (CIC),

bepaal ik het volgende:

1. Met terugwerkende kracht voeg ik met ingang van 1 januari 2017 samen de Parochiële Caritasinstellingen van de voormalige parochies H. Maria Koningin te Krimpen a/d IJssel en St. Joseph te Nieuwerkerk a/d IJssel en richt ik één nieuwe op, welke hierbij de naam Parochiële Caritasinstelling van de parochie Sint Christoffel krijgt.
2. Overeenkomstig canon 121 CIC verkrijgt de nieuwe parochiële caritasinstelling (PCI) met ingang van 1 januari 2017 alle zaken en vermogensrechten eigen aan de vroegere parochiële caritasinstellingen, en neemt zij alle verplichtingen op zich, welke op dezen rustten. Hieronder zijn begrepen alle rechten en plichten, schulden en bezittingen, overeenkomsten, fundaties, hypotheken, geldleningen e.d., zoals deze overeenkomstig canon 1283 CIC zijn vastgelegd in een inventarisatie en overigens ook die welke daarbij niet zijn genoemd doch geacht moeten worden hier eveneens onder te vallen.
3. Voor de nieuwe PCI geldt als statuut het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochiële caritasinstelling in de RK Kerk in Nederland, zoals opnieuw vastgesteld op 28 februari 2002 en in werking getreden op 1 april 2002.

4. Het nieuwe PCI-bestuur bestaat uit vier personen, te weten mevrouw D. Faber (secretaris), de heer M. van Os (penningmeester), de heer M.A.G. Govers (voorzitter) en de heer J. Harder (vicevoorzitter).
5. Het nieuwe PCI-bestuur draag ik op ervoor zorg te dragen, dat alle nodige regelingen voortkomend uit dit besluit naar kerkelijk en naar Nederlands recht worden nageleefd en tevens dat hiervan blijkt uit een notariële dan wel onderhandse akte.
6. Binnen de termijn van 10 nuttige dagen na betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 CIC aan mij een verzoek om verbetering of herziening van dit decreet gedaan worden.
7. Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 4 juni 2017.

Dit besluit wordt op de gebruikelijke wijze aan de parochianen bekend gemaakt.

Rotterdam, 31 mei 2017

+ J.H.J. van den Hende
bisschop van Rotterdam

Dr. F.J. Vermeulen
kanselier

JAAROVERZICHT

Pastorale personeelsmutaties 2016

Wijdingen

Er was één wijding tot priester:

B. Plavčić (28 mei 2016)

Er was één wijding tot transeunt diaken:

C. Stok (1 oktober 2016)

Eerste benoemingen en aanstellingen

Priester/regulier:

K.K. Hayon s.v.d. (6 mei 2016)

M. Sirovina o.f.m. (10 juli 2016)

Pastoraal werkers m/v:

Th.J. Kuipers (11 juli 2016)

Mw. M. van Maasacker (1 oktober 2016)

Emeritaat en pensioen

Pastoraal werker:

C.E.E.L.M. Horsthuis (30 juli 2016)

Diaken:

Drs. Ir. H.J. Berbée (17 augustus 2016)

Overleden

Bisdompriesters:

Wilhelmus Jacobus Kleijn (3 maart 2016)

Antonius Daniël Bernardus Kortmann (24 maart 2016)

Jacobus Franciscus Steenman (2 april 2016)

Jacobus Leonardus Maria Ammerlaan (19 mei 2016)

Drs Henricus Franciscus van Zoelen (19 juli 2016)

Jacobus Johannes Maria Kwaaitaal (23 juli 2016)

BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN

1 januari 2017

L.J.W.M. van der Elst RA, benoeming tot lid van het bestuur van DePaGeZo voor een nieuwe periode van vier jaar.

M. Pelupessy, eervol ontslag als lid van de diocesane commissie roepingenpastoraal.

C.J. Hoogzaad-Koot, eervol ontslag als lid van het bestuur van de Gemeenschap van de Gedaanteverandering van de Heer.

Drs. M.J.A. Schoonenberg-Kolk, aanstelling tot bisschoppelijk gedelegeerde voor de pastoraal werk(st)ers in opleiding van het bisdom Rotterdam (0.2 fte).

Drs. A.L. Gerritsen, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorgster in het verpleeghuis Laurens, locatie Antonius Binnenweg te Rotterdam (vervroegd met pensioen).

Dr. A.J.M. van der Helm, ontslag als bisschoppelijk gedelegeerde voor de oecumene.

Dr. F.J. Vermeulen, benoeming tot bisschoppelijk gedelegeerde voor de oecumene.

15 januari 2017

M.J.S. Heikens MEd, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorgster bij het gezondheidscentrum Levinas te Rotterdam.

1 februari 2017

Mgr. drs. T.F.M. Visser, benoeming tot administrator van het vicariaat Merenwijk te Leiden.

M.G.A. van Dijk MA, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorgster in Zorgpartners Midden-Holland locaties Savelberg en Hanepraij te Gouda.

Dr. A.J.M. van der Helm, eervol ontslag als administrator van het vicariaat Merenwijk te Leiden.

1 maart 2017

S.M. Zuidersma, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werker in de parochie H. Thomas te Alphen a/d Rijn, Hazerswoude-Dorp en Hazerswoude-Rijndijk voor 1 jaar.

H.E.J. Grotaers, benoeming tot priester-assistent in de parochie Christus

Koning te Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek, Bleiswijk, Nootdorp en Pijnacker.

P.W.G. van Beurden, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werker in de parochie H. Augustinus te Katwijk a/d Rijn, Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar.

T. Kozienski s.chr., administrator van de Poolse parochie O.L. Vrouw Sterre der Zee te Rotterdam.

14 maart 2017

Drs. M. van der Meer-Lamboos, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorgster in HWW-zorg, verpleeghuis Vrederust-West te Den Haag.

15 maart 2017

J.G. Stam MA, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werker in de parochie Pax Christi te Woerden e.o. voor 1 jaar.

1 april 2017

W.P.J. Bakker, eervol ontslag als lid van het bestuur, tevens secretaris, van Pro Nobis et Posteris.

G.Th.J. Lansbergen, benoeming als lid van het bestuur, tevens secretaris, van Pro Nobis et Posteris.

M.J.S. Heikens MEd, goedkeuring en kerkelijke zending als geestelijk verzorgster bij de Stichting Aafje, locatie De Vijf Havens te Rotterdam.

Drs. M. Falke, tijdelijke goedkeuring en kerkelijke zending als projectmedewerker pastorale opbouw in de parochie H. Johannes, parochiekern H. Dominicus te Rotterdam tot oktober 2017 (0.2 fte).

3 april 2017

J.H.M. Kroft, benoeming tot secretaris van de Diocesane Caritasinstelling voor de termijn van zijn eerdere benoeming tot lid van de DCI.

11 april 2017

B. Wehlin o.f.m., benoeming als geestelijk verzorger in de zorgorganisatie Marente tot 14 september 2018.

12 april 2017

W.B. Mudde, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger van de Stichting Laurens, locatie Huize Petrus te Berkel en Rodenrijs.

13 april 2017

R.H. Dits, benoeming tot lid van de Adviescommissie Pastoraal Werkers in Opleiding voor een tweede termijn van vier jaar.

W.P.L. Broeders, benoeming tot lid van de Adviescommissie Pastoraal Werkers in Opleiding voor een tweede termijn van vier jaar.

18 april 2017

Mw. Th.M.C. Epskamp, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer (met pensioen).

19 april 2017

Dr A.J.T. van den Hout, benoeming met ingang van 19 april 2017 voor een tweede termijn van vijf jaar voorzitter van het diocesaan bureau voor geschillen.

20 april 2017

A.J. van Deelen, benoeming tot pastoor-moderator van de parochiefederatie Vlietstreek te Rijswijk, Leidschendam en Voorburg voor 0.5 fte.

1 mei 2017

Drs. J.M. Bosboom, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de Penitentiare Inrichting De IJssel te Krimpen aan den IJssel.

Drs. B.A.M. Albers, benoeming voor een tweede termijn van vier jaar tot lid van het bestuur van de RK Begraafplaats Laurentius.

Drs. M.M. Walrave, benoeming voor een tweede termijn van vier jaar tot lid van het bestuur van de RK Begraafplaats Laurentius.

O. de Brito, benoeming voor een tweede termijn van vier jaar tot lid van het bestuur van de RK Begraafplaats Laurentius.

15 mei 2017

P.C.M. Feijen-Redegeld MEd, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie H. Nicolaas te Zoetermeer.

P.C.M. Feijen-Redegeld MEd, eervol ontslag en ontheffing van de kerkelijke zending als pastoraal werkster in de parochie St. Jan de Doper te Gouda.

30 mei 2017

W.P.L. Broeders, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar en in het verlengde daarvan benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel.

H.C. Flohr, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar.

J.P.F. Glas, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar en in het verlengde daarvan benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel.

A.J.M. van der Helm, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar.

Th.A.H. van Klaveren, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar en in het verlengde daarvan benoeming tot lid van het Kathedraal Kapittel.

J.C.M. Steenvoorden, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar.

M.J.Th. Straathof, benoeming tot lid van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar.

C.W. Burgering, benoeming als diaken tot toehoorder van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar

H.M. van de Reep benoeming als pastoraal werkster tot toehoorder van de Priesterraad voor de periode van vijf jaar.

W.P.L. Bakker, eervol ontslag als lid van de Priesterraad en in het verlengde daarvan eervol ontslag als lid van het Kathedraal Kapittel.

Chr.N. Bergs, eervol ontslag als lid van de Priesterraad.

A.J. van Deelen, eervol ontslag als lid van de Priesterraad.

R.J.W. Franken, eervol ontslag als lid van de Priesterraad.

W.E.F.M. Froger, eervol ontslag als lid van de Priesterraad.

Th.J.J. van Steekelenburg, eervol ontslag als lid van de Priesterraad en in het verlengde daarvan eervol ontslag als lid van het Kathedraal Kapittel.

J.M.L. Smies, eervol ontslag als toehoorder van de Priesterraad.

M.J.H.M. Hoogenbosch, eervol ontslag als toehoorder van de Priesterraad.

C.A. Koeleman, eervol ontslag als toehoorder van de Priesterraad.

R.I.M. Lijesen, eervol ontslag als toehoorder van de Priesterraad.

4 juni 2017

A.J van Deelen, benoeming tot vicaris van het vicariaat Den Haag voor 0.2 fte voor de duur van drie jaar.

10 juni 2017

C. Stok, benoeming tot lid van het pastoraal team van de parochies Sint Ursula te Delft en OLV van Sion te Den Hoorn, Maasland en Schipluiden.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 7 maart 2017 (2017-1)

Inhoudelijk gesprek: collegialiteit

Vicaris Visser leidt het onderwerp in. Het gaat om collegialiteit zowel in het team als in relatie met de bisschop. Collegialiteit is ook een item in de Gedragscode. Deze wordt op dit moment herzien en mede daarom is het goed dat collegialiteit nu als onderwerp door de Priesterraad wordt besproken. Geleefde collegialiteit heeft een werking naar binnen en naar buiten. Hoe vertaalt het netwerk van liefde zich in het netwerk van de collega's? De Priesterraad spreekt over collegialiteit aan de hand van drie vragen: 1) Hoe is de collegialiteit georganiseerd en welke vormen kun je aan collegialiteit geven? 2) Welke zijn de bouwstenen die collegialiteit bevorderen en hoe kun je tegen de achtergrond van het netwerk van liefde die verbondenheid bevorderen? 3) Wat zijn de voorwaarden om naar de toekomst toe collegialiteit overeind te houden?

Collegialiteit is niet vanzelfsprekend en het is daarom goed dat het wordt besproken. Ook de hiërarchische structuur van de Kerk speelt daarin mee. Collegialiteit is een houding van respect en waardering voor je collega's, ook naar buiten toe. Je draagt elkaar. Ook een verschil in verwachtingspatroon ter zake collegialiteit kan voor spanningen zorgen. Bespreek daarom wat je van elkaar verwacht. Pastorale beroepskrachten worden benoemd in een team. De samenwerking met de collega's maakt deel uit van de zending en de benoeming. Het spirituele of geestelijke aspect van de collegialiteit, het samen staan voor de geloofsgemeenschap in een werkgebied, hoort ook bij collegialiteit. Je bent samen onderweg. Je gaat samen de goede weg van het geloof, de weg van God. Het is daarmee meer dan een gezamenlijke opdracht. Naast de functionele kant van collegialiteit (het samen verantwoordelijkheid dragen voor de pastoraal, taken verdelen en goed vervullen) is er een niet-functionele kant (bij elkaar komen voor bezinning, vragen naar elkaars welbevinden, een geloofsgesprek voeren met elkaar). Het is belangrijk om interesse in elkaar te hebben, ook voor het persoonlijke leven, dus buiten het werkveld. Pastorale teams openen regelmatig met bezinning of met een lunch en er zijn gezamenlijke studiedagen. Collegialiteit speelt ook op diocesaan niveau als het gaat om jaargenoten waarmee je blijft optrekken. Diocesaan is er ook de deelname aan de chrismamis of een wijding, inclusief

de ontmoeting daarna. Deelname aan diocesane bezinningsdagen voor pastorale beroepskrachten verbreedt je perspectief.

Elk team vult op eigen wijze functioneren, spiritualiteit en bezinning in. Het is belangrijk dat alle aspecten aan bod komen, en daar moet ook over worden nagedacht, maar er is geen sjabloon. Naast collegialiteit kun je ook denken in termen van broeder- en zusterschap. Het ene lichaam heeft vele ledematen. Je hebt elkaar nodig. Het is belangrijk dat er mogelijkheden zijn om elkaar op verschillende niveaus te ontmoeten: pastoraal werk(st)ers, religieuzen, diakens, priesters. Naast teamoverleg is ook het overstijgende overleg belangrijk. Het dekenale niveau bestaat niet meer, maar het bevorderen van ontmoeting op niveau van de parochie of federatie is belangrijk, hoewel het niet de aandacht mag wegtrekken van de ontmoeting op vicariaatsniveau. Het is soms lastig om overal te zijn en er is niet altijd tijd voor of behoefte aan. Soms is het nodig om een keuze te maken waaraan je je tijd kunt besteden. Collegialiteit is overigens ook een aandachtspunt in vorming en opleiding en de stage.

VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 30 mei 2017 (2017-2)

Aan deze vergadering van Priesterraad nemen deel de komende, gaande en blijvende leden van de Priesterraad. Voorafgaand aan de vergadering is gezamenlijk geluncht en is het getijdengebed gebeden in de huiskapel van het bisdom. Na afloop bedankt de bisschop de vertrekkende leden van de Priesterraad voor hun inbreng. Hij kijkt met dankbaarheid terug op de afgelopen vijf jaar. De bisschop bedankt de zittende leden en de nieuwe leden van de Priesterraad voor hun beschikbaarheid.

Inhoudelijk gesprek: bisschoppensynode over jongeren, geloof en onderscheiding van de roeping

Mgr. Van den Hende leidt dit onderwerp in. De aanpak van deze bisschoppensynode over jongeren is vergelijkbaar met die van de beide synodes over het gezin. Alle bisdommen leveren een notitie in bij de kerkprovincie. De kerkprovincie maakt een samenvattend document en stuurt dat naar Rome. Het Voorbereidend Document wordt naar alle pastorale teams gezonden. In dit geval is het goed om ook de jongerengroepen te consulteren en het te bespreken in het taakveldoverleg. Mgr. Van den Hende zal erover spreken met jongeren tijdens een Tour of Faith.

Er zijn wereldwijd grote verschillen in de manier waarop jongeren een plaats hebben. Dat betekent iets voor de bijdrage van bijvoorbeeld de Nederlandse jongeren. Jongeren in Afrika of Zuid Amerika maken een groter deel uit van de bevolking. Leden van de Priesterraad vinden het Voorbereidend Document een mooie tekst. Er moet aandacht zijn voor de jongeren in de parochie. Jongere generaties worden vaak kritisch bejegend door oudere generaties. De continuïteit tussen de generaties en het gesprek met de verschillende generaties is zeer waardevol en van belang. De keuze van de jongere generatie is vaak, maar niet altijd, erg individueel. Dat is een verschil met de gemeenschapsgedachte van de ouderen en mogelijk een wederzijdse kritische houding.

Het is belangrijk om bij de beantwoording van de vragen uit het Voorbereidend Document ruimhartig te denken met de jongeren in het zicht en niet te denken vanuit de krimp, vanuit de aanname dat het kleiner wordt. Tijdens de

Wereldjongerendagen zie je dat bij jongeren vaak dezelfde zaken spelen, ook al heeft het een andere kleur. Er is sprake van wereldwijde herkenbaarheid. En als er verschillen zijn is het goed om mensen met elkaar in gesprek te brengen. Het is mooi dat de Kerk laat zien dat ze in alle jongeren geïnteresseerd is. Het document kan ook besproken worden met beheercommissies en dergelijke, mensen die dicht bij het grondvlak zitten en die aangeven dat ze jongeren nooit zien. Het is belangrijk om bij de bespreking ook te starten bij de jongeren zelf. Relatief veel deelnemers aan de Wereldjongerendagen waren afkomstig uit het bisdom Rotterdam. Dat heeft te maken met jongerengroepen. Als die goed functioneren, willen jongeren vaak ook boven-parochieel actief zijn. Rondom de bisschoppensynode zouden jongeren gedurende korte tijd een platform kunnen vormen.

Hoe kun je jongeren nog beter bij de Kerk betrekken en helpen om hun roeping in het leven te ontdekken? Je moet niet bang zijn om zaken aan te bieden, zoals het sacrament van boete en verzoening, en met hen de diepte in te gaan. We kunnen daarbij ook onze eigen vrijmoedigheid nog eens onder de loep nemen. Goed jongerenpastoraat is ook voor de ouders is. Via de ouders kun je kinderen en jongeren bereiken. Kun je dat laagdrempelig aanbieden? De rol van voorbeeldfiguren is belangrijk, minder geïnstitutionaliseerd overkomen en met toegepast christelijk leven, want dat helpt jongeren verder.

NECROLOGIE

Machiel Wilhelmus Maria Greeve

geboren op 21 januari 1947 te Rotterdam en diaken gewijd op 22 november 2008.

Gilion Greeve was sinds oktober 2007 pastoraal werkzaam in ons bisdom. Eerst als pastoraal werker en sinds zijn wijding op 22 november 2008 als diaken steeds in het pastoraatsgebied dat thans de parochie H. Thomas te Alphen aan den Rijn, Hazerswoude-Dorp en Hazerswoude-Rijndijk vormt. Met ingang van 1 oktober 2016 werd hem op zijn verzoek om gezondheidsredenen eervol ontslag verleend en tevens ontslag uit de gewone ambtsbediening en ging hij met emeritaat.

Gilion Greeve is zijn leven lang vanuit zijn opvoeding zeer kerk- en gelovig betrokken geweest. Alle wonderen en alle tegenslagen van het leven heeft hij beleefd in het volste vertrouwen dat de Heer in alles voorziet en ons draagt en behoedt. Hij wist zich geroepen om zijn beste krachten in te zetten om dat gelovig vertrouwen door te geven aan de mensen die aan zijn pastorale zorgen waren toevertrouwd. Nu heeft Gilion zijn leven teruggegeven in Gods hand.

Hij is op maandag 6 maart 2017 plotseling overleden.

Johannes van den Haak

geboren op 29 november 1923 te Haarlem en priester gewijd op 3 juni 1950.

Jan van den Haak was na zijn priesterwijding kapelaan in Reeuwijk (1950), Rotterdam (1952) en Delft (1958). Vervolgens werd hij in 1965 benoemd tot teamleider van de latere Interparochiële Vereniging met de opdracht nieuw pastoraat te ontwikkelen in Ommoord, Alexanderpolder en Capelle aan den IJssel. In 1978 werd hij pastor in het Dijkzigt ziekenhuis te Rotterdam. In december 1988 werd hem op eigen verzoek eervol ontslag verleend uit deze functie en tegelijkertijd ook ontslag uit de gewone ambtsbediening van het bisdom Rotterdam.

Hij is op dinsdag 11 april 2017, voorzien van het H. Sacrament der zieken, overleden.

INHOUDSOPGAVE

Jaargang 62 januari-juni 2017 Nummer 1-2

BOODSCHAP van paus Franciscus voor de Vastentijd 2017, 18 oktober 2016	1
BOODSCHAP van paus Franciscus voor de 54e Wereldgebedsday voor roepingen 2017, 27 november 2016	6
BOODSCHAP van paus Franciscus voor Wereld Communicatie Dag 2017, 24 januari 2017	11
BOODSCHAP van paus Franciscus voor de Werelddag van de Armen (19 november 2017), 13 juni 2017.....	16
RONDZENDBRIEF aan de bisschoppen over het brood en de wijn voor de eucharistie, 15 juni 2017	23
BRIEF van de r.-k. bisschoppen van Nederland bij gelegenheid van de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 15 maart 2017, 28 februari 2017	27
TOEWIJDING NEDERLANDSE BISDOMMEN AAN HET ONBEVLEKTE HART VAN MARIA, 21 maart 2017	31
NEDERLANDSE BISSCHOPPENCONFERENTIE BIDT MEE MET ENGELSE BISSCHOPPEN VOOR SLACHTOFFERS AANSLAG, 23 maart 2017	33
BISSCHOPPENCONFERENTIE VERWELKOMT NIEUWE BISSCHOP GRONINGEN-LEEWARDEN MGR. VAN DEN HOUT, 1 april 2017	34
BRIEF van de Nederlandse bisschoppen aan Koptische bisschop Arseny, 15 april 2017	35
NIEUWE PRIESTERRAAD BISDOM ROTTERDAM VAN START, 19 juni 2017	36
BRIEF Nieuwe automatisering voor parochies, 26 juni 2017	38
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende op het feest van Onze Lieve Vrouw van Lourdes met de zegening van een nieuw tabernakel, Kerk HH. Laurentius en Ignatius (Eendrachtskapel te Rotterdam), 11 februari 2017	42

HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de diocesane Wereldjongerendag, St. Victorkerk Waddinxveen, Palmzondag 9 april 2017	45
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de chrismamis, Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth Rotterdam, woensdag 12 april 2017	47
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de herdenking van 150 jaar heiligverklaring van de Martelaren van Gorcum, Bedevaartskerk HH. Martelaren van Gorcum in Brielle, zaterdag 29 april 2017	51
HOMILIE van Mgr. Dr. J.H.J. van den Hende bij de priesterwijding van Eli Stok, Kathedraal HH. Laurentius en Elisabeth Rotterdam, zaterdag 10 juni 2017.....	56
 DECREET Samenvoeging van de parochiële caritasinstellingen van de voormalige parochies H. Maria Koningin te Krimpen a/d IJssel en St. Joseph te Nieuwerkerk a/d IJssel en oprichting van de parochiële caritasinstelling van de parochie Sint Christoffel, 31 mei 2017	60
 JAAROVERZICHT Pastorale personeelsmutaties 2016	62
 BENOEMINGEN EN ONTSLAGEN	63
 VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 7 maart 2017 (2017-1)	68
VERSLAG VAN DE PRIESTERRAAD van het bisdom Rotterdam, 30 mei 2017 (2017-2).....	70
 NECROLOGIE	72

